

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਮਾਰਚ 9, 1984

March 9, 1984

ਸੰਪਾਦਕ: ਦਰਸ਼ਨ ਗਿੱਲ

ਇਹ ਪੀ ਡੀ ਐਫ ਫਾਈਲ ਸੁਖਵੰਤ ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਹੁੰਦਲ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ
ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।

ਸ਼੍ਰੋਤ: ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ ਦਾ ਇਹ ਅੰਕ ਚਰਨਜੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
VANCOUVER, B.C. V5W 3T1

Vol. 3 No. 9 Weekending March 9, 1984
Editor's Res. PHONE. (604)321-6360

The Canada Darpan
Punjabi Weekly Newspaper

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਤਲ, ਲੁੱਟਮਾਰ ਜਾਰੀ — ਵਿਧਾਨ ਅਗਨ - ਭੇਟ

ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ, 250 ਮਰਨ ਕਿਨਾਰੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਇਥੇ ਇਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਭੀੜ ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਬੰਬ ਸੁਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸਦੇ ਫਲ ਸਰੂਪ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਛੇ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਬੰਬ ਸੁਟਣ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਫੜੇ ਗਏ। ਕਰੋਧ ਵਿਚ ਆਈ ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਫੜੇ ਹੋਏ ਤਿੰਨੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁਦ ਢੁਕਵਾਂ ਵਰਤਾਓ ਕਰ ਸਕਣ ਪਰ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਭੀੜ ਤਿੱਤਰ ਬਿਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ।

ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ ਲਾਗੇ ਭਾਰਤੀ Constitution ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਇਹ ਹਨ :— ਸ: ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਸਾਬਕਾ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਪੰਜਾਬ, ਸ: ਤਾਲਿਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਸ: ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ, ਸ: ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਪਾਥੀ।

ਇਸੇ ਦਿਨ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸੈਕਟਰੀਏਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਭਾਰਤ ਦੀ Constitution ਦੀ ਕਾਪੀ ਸਾੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋਏ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਇਹ ਹਨ :— ਸ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਸ: ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ, ਸ: ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾਂ, ਸ: ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ 28 ਫਰਵਰੀ 84 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸੇ ਅਪਰਾਧ ਹੇਠ ਕੁਝ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਤੀਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਫੌਨ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 12 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਪੁਲੀਸ ਰੀਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ 8 ਤੋਂ 9 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਟਰੈਫਿਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ 27-28 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪਹੁੰਚੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਉਹ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਪੁੱਜੇ। ਸਾਰੀ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕ ਦੋ ਜਗ੍ਹਾ ਕੇਵਲ ਪੈਟਰੋਲ ਲੈਣ ਹੀ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਆਮ

ਸਥਿਤੀ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਕੁਝ ਸੁਧਰੀ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਸੋਮਵਾਰ 5 ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਫੂਕਿਆ ਕਰਨਗੇ।

ਬਾਦਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਿਆ

ਅਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਥੇ 27 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਾਹਰ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਤੜ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਪਾਥੀ, ਤਾਲਿਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ (ਦਿੱਲੀ) ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਲੀਡਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਛਣ ਤੇ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਮੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ, ਉਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸੇ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਹੂ ਖਾਧੀ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।'

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਕਪੂਰਥਲਾ, ਮੁਕਤਸਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਾੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਰਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਰੀ

'ਖਾਲਿਸਤਾਨ' ਨੇਤਾ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਉਸ ਉਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਤੇ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਤਕਰੀਰਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਸੀ।

ਚੀਂਡਸਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਚੀਂਡਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਚੀਂਡਸਾ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਲਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਬਟਾਲੇ ਵਿਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਬਟਾਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ. ਡੀ. ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ ਪਰ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਰਾਜਪਾਲ ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਚੌਕ ਵਿਚ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਬ ਚੱਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਤੇ 10

ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ

ਇਹ ਖਬਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ 'ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ' ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋਣਹਾਰ ਸਪੁੱਤਰ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤਿਵਾਦ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਮੀਤ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਰਿਤੂਰਾਜ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ੌਤੀ ਕਮੀਜ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਡੇਢ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਰਿਤੂਰਾਜ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਕਿ ਸੁਮੀਤ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਤਰ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਹੈ - ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਨਹੀਂ', ਇਹ ਕਾਫ਼ਰ ਹੈ ਤੇ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਲੀ ਦਾਗ ਦਿਤੀ। ਰਿਤੂਰਾਜ ਦੇ ਦੱਸਣ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਤੁਰ ਗਏ ਪਰ ਫਿਰ ਮੁੜ ਆਏ ਤੇ ਦੋ ਗੋਲੀਆਂ ਹੋਰ ਸੁਮੀਤ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਫਾਨਣੀ ਕਰ ਗਈਆਂ।

ਦਾਹ ਸਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਮੌਕੇ ਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਸੁਮੀਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪੂਨਮ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਕਿਹਾ 'ਸੁਮੀਤ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।'

ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ।

ਚੌਂਕ ਮਹਿਤਾ ਨੇੜੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹਲਾਕ

ਭੂਏਵਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਹਿਰਦਾ ਕੰਬਾਊ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੂਏਵਾਲ ਵਿਚ ਕਰਨਲ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਟੈਲੀਵੀਯਨ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਤੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੌਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ਛੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਜਦ ਕਿ ਤਿੰਨ ਬਾਹਰ ਪਹਿਰੇ ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਪਰਵਾਰ ਬਾਵਾ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਪੁੱਤਰ ਕਰਨਲ ਭੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਨ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਦੋ ਔਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 40 ਸਾਲ ਤੇ 28 ਸਾਲ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿਤੀ। ਇਕ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਚੁਕਿਆ ਦੋ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਬਲੀ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇਕ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਘਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਹਿਮੇ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ :—

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖਬਰਾਂ

ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ ਵੀਰਾਂ ਲਈ -
ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ I.C.B.C. ਤੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ
ਦੇ ਪੇਪਰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਮਸੰਦ
ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ - ਟੇਪਾਂ, ਪੈਨ ਜਾਂ ਘੜੀ ਹਾਸਲ ਕਰੋ

Discount Rates on Less Than
25 Yrs. Old Houses

FOR BEST - Automobile, House, Life, Sickness Insurance etc.

Kummiker S. Ranghi
AND

Gill Insurance Services Co. Ltd.

Renew Your Autoplan & Get **SIX FREE** recorded tapes -
Gazals, Qawalis, Film Song, of Hindi/Punjabi (Disco Dance) or
religious songs (Muskin) watch pen or a watch.

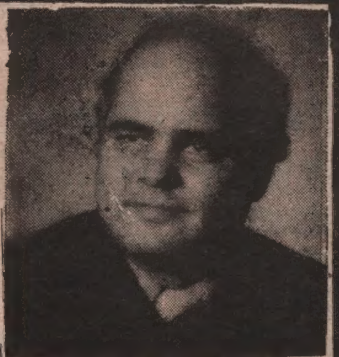
Life Insurance
age 30 yrs.

\$1 million Insurance
\$650 Annual premium

For more Information Call Mr. Ranghi

3905 B Knight St. (upstairs),
Vancouver, B.C. V5N 3L8

879-5522 876-7616 Res. 421-4672

President Director

K.S. RANGHI

ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਟਰੂਡੋ ਦਾ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਅਟਵਾ — ਬੁੱਧਵਾਰ 29 ਫਰਵਰੀ, 1984 ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਦੇ 16 ਸਾਲ ਲੀਡਰ ਰਹੇ। ਕੇਵਲ 9 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਵਕਫਾ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਦੋਂ 1979 ਵਿਚ ਜੇਮ ਕਲਾਰਕ ਦੀ ਕਨਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਸਾਂਭੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨਾਲ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਫਿਲਾਸਫਰ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲਿਬਰਲ ਪਾਰਟੀ ਜੂਨ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਲੀਡਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇਗੀ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੌਹਨ ਟਰਨਰ, ਡੋਨਾਲਡ ਮੈਕਡਾਨਲਡ, ਜੌਹਨ ਕਰੋਚੀਅਨ ਵਿਚੋਂ ਜੂਨ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇਗਾ। ਜੌਹਨ ਟਰਨਰ 16 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੂਨ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਬਾਬਾ!

ਹਾਂ ਪੁੱਤਰ

ਇਹ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਹ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ?

ਇਹ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਪੁੱਤਰ। ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਹ ਵਾਵਰੇਲੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਫਿਰ ਹਨੇਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਬਾਬਾ! ਇਹ ਲੜਦੇ ਕਿਉਂ ਨੇ?

ਬੱਸ ਨਵੇਂ ਨਕਸ਼ੇ ਉਕਰਨ ਲਈ ਤੇ ਦੀਵਾਰਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ।

ਵਾਡਲ ਐਮ. ਡੀ. ਪੀ. ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਉਮਦੀਵਾਰ

ਵਿਕਟੋਰੀਆ — ਵੈਨਕੂਵਰ - ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ ਤੋਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਈਆਨ ਵਾਡਲ ਵੀ ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਮਦੀਵਾਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਨ. ਡੀ. ਪੀ. ਦੇ ਅੱਗੇ ਛੇ ਉਮਦੀਵਾਰ ਹਨ ਜੋ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਮਈ ਵਿਚ ਚੋਣ ਲੜਨਗੇ।

ਸਿਦਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਲੇ ਹੈ,
ਕੱਚਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਤਰਦੇ ਲੱਕ।

Singh Sabha, Winnipeg, Inc. NEWS RELEASE

This is to advise that around April 1983 the Government of Manitoba had introduced a Safety Legislation that would require compulsory use of seat-belts for motor vehicle users and crash helmets for motor cycle riders. It was felt that this latter provision would pose a difficulty for turban wearing Sikhs who might want to ride motor cycles. Representations were therefore made in co-operation with other Sikh Organizations in Winnipeg to the Government of Manitoba requesting that turban wearing Sikhs be exempted from such compulsory use of crash helmets while riding motor cycles as this would be contrary to the requirements of Sikhs Religion. It was stressed that such exemption to Sikhs was already available in some other countries such as the U.K., Denmark, Singapore, Malaysia and Thailand. The representations made were in writing, verbal and by personal appearance before the Law Amendments Committee of the Legislature.

It is gratifying to report that while the said legislation was passed by the Legislature the exemption as requested in respect of turban wearing Sikhs was approved. The legislation is now in force with effect from January 1, 1984, and a copy of the relevant regulation exempting the Sikhs is appended here below:

Kewal Singh Chuhan
Secretary

Singh Sabha, Winnipeg, Inc.

ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

IWA ਲੋਕਲ 1-357 (ਨਿਊ ਵੈਸਟਮਿਨਸਟਰ) ਵਲੋਂ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਮੈਂਬਰ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਜਿਸਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਨੰਬਰ ਹੈ 709-315-303 ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ 1971 ਤੋਂ 1975 ਤੱਕ ਪਿੰਟ ਟਿਥਰ ਮਿਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦਾ ਐਡਰਸ ਯੂਨੀਅਨ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਐਡਰਸ ਜਾਂ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਯੂਨੀਅਨ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨਟੈਕਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸਦੇ ਮਿਲ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟ ਲੌਗੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਤੇ ਇਨਸ਼ੁਰੈਂਸ ਦੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਖੁਦ ਆਪ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜੋ ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੋਨੀ ਤੋਂ ਫੋਨੀ IWA ਦੇ ਦਫਤਰ ਫੋਨ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲ ਸਕਣ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਬਿਲ ਸਿਮਕੋ (Bill Simcoe) ਨੂੰ 521 - 1858 ਤੇ ਫੋਨ ਕਰੋ। ਜਾਂ ਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਨੂੰ 430 - 6055

IWA Local 1 - 357, 1176 - 8th Ave., New Westminster, B.C.

ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੱਥ ਵਲੋਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਮਾਰਚ 11 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਬਾਅਦ
ਦੁਪਿਹਰ 3:30 ਵਜੇ

SEXSMITH COMMUNITY SCHOOL

7455 ONTARIO ST. (CORNER OF 59th and ONTARIO)

ਡਰਾਮਾਂ: ਇਕ ਮੋਰਚਾ, ਇਕ ਕੁਰਸੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲਟਕਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕ

ਲੇਖਕ: ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ..... ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੱਥ

ਭੰਗੜਾ: ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਟੀਮ .... ਪੰਜਾਬ ਕਲਚਰਲ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ

ਗੀਤ: ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੱਥ

ਕਵਿਤਾ: ਵੈਨਕੂਵਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵੀ

ਟਿਕਟ: 2 ਡਾਲਰ (ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੱਚੇ ਮੁਫਤ)

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: — 270-9467

ਬੈਰਿਟ ਦਾ ਦੋਸ਼ - ਸਰਕਾਰ ਨੇ 750 ਮਿਲੀਅਨ ਅੰਝਾਈਂ ਗੁਆਇਆ

ਵਿਕਟੋਰੀਆ — ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਡੇਵ ਬੈਰਿਟ ਨੇ ਸੋਕਰਡ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ 750 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਘਾਟਾ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਰਲ ਫਰੀਡਮੈਨ ਨੇ ਲਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਅਜੇ ਘੱਟ ਹਨ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਜੰਗਲਾਤ ਦੇ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਬੈਰਿਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵੈਲਫੇਅਰ ਤੇ ਹੋਰ ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੱਟਣ ਵਿਚ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਮੁਹਰੇ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿਚ ਨਿਕੰਮੀ ਹੈ।

Notice

Is hereby given that an application will be made to the Director of Vital Statistics for a change of name pursuant to the provisions of the "Name Act" by me:

NAME OF APPLICANT IN FULL —
IQBAL SINGH
5625 LINCOLN ST.

VANCOUVER, B.C. CANADA V5R 4P5

as follows

TO CHANGE MY NAME

FROM: SINGH IQBAL

To: VINEPAL IQBAL SINGH

Herman Income Tax Service

2345, Beaver St. Clearbrook, B.C.

Ph. 859-5037

ਜ਼ਾਤੀ ਵਪਾਰ, ਜਾਂ ਫਾਰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ

ਸਰਵਿਸ, ਵਾਜਬ ਰੇਟ - ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ

Personal, Business and Farming

Friendly Service - Reasonable Rates

Free Consultation

\$2.00 Off With This ad Coupon

JIM PATTISON

Pontiac Buick
GMC TRUCKS

JIM PATTISON

1984 ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਕੈਡਲਿਕ

ਖਰੀਦੋ

ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਾਰਾਂ, ਸਟੇਸ਼ਨ ਵੇਗਨਾਂ, ਟਰੱਕ, ਵੈਨਾਂ ਅਤੇ 4x4 ਜ਼ਿਮੀ ਲੈਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣੇ ਪਹਿਚਾਣੇ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

PARLAD GILL

ON MAIN
SERVICE AFTER
SALE

BUS. 879-4233 3434 MAIN ST. VANCOUVER, B.C. RES. 435-1834

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

ਉਮਰਾ ਨੰਗਲ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣਗੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ 15 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਨਾ ਤੋੜਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਐਲਾਨ ਖੁਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਉਮਰਾਨੰਗਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਤਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚਲ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਵਿਚ ਵਿਤਕਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਸਿਪਾਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂ ਰਾਖੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਹਿਟ ਲਿਸਟ' ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵੀ ਨਾਂ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਦਾ।

ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ

ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ(ਆਈ) ਦੇ ਇਕ ਮੈਂਬਰ ਰਵੀਕ ਜ਼ਕਰੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 25 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਕਸੂਰ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਵਿਧਾਨ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ। 'ਹੁਣ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਕਿਸ ਲਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?' ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 25 ਬਾਰੇ ਰਾਇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਦਾ ਬਿਆਨ

ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮੰਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਜੇ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿੱਥਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਕੱਟਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਬਾਰਾਂ ਬੋਰ ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਰਬਾਈਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਫੋਹਰਟੇ ਵਿਚ ਅੰਧਾ ਧੁੰਧ ਗੋਲੀ

ਫੋਹਰਟੇ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਅੰਧਾ ਧੁੰਧ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਜਿਸ

ਵਿਚ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਦੋ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਫੋਹਰਟੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਤਾਂ ਗੰਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਅਤਿਵਾਦੀ ਦਬੋਚ ਲਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੰਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਦੋ ਵੀ ਫੜ ਲਿਆਂਦੇ ਤੇ ਪੁਲਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ। ਸਤਪਾਲ ਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਾੜਨ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਿਆ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗਿ: ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਾੜਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕੋਈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਗਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ।

ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪ ਜਲਾਇਆ

ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਟਰੋਲ ਪੰਪ ਜਲਾਇਆ, ਇੱਕ ਸਰਾਫ਼ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲੁੱਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ।

ਬਠਿੰਡੇ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਠੇਕਾ ਲੁਟਿਆ

ਬਠਿੰਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ। ਲੁੱਟਿਆਏ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਵੀ ਤੋੜੀ ਗਈ।

ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ

ਲੋਕ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਚੌਧਰੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜੋ

ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੀ ਗਿ: ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਾਰਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਨਤਾ ਦੀ ਜਾਨ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਤਰ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਵਸ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਵੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੈਕੂਲਰ ਨਹੀਂ ਤੇ ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇ।

ਕਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗ੍ਰਹਿਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਪੀ. ਸੀ. ਸੇਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 80 ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ 250 ਜ਼ਖਮੀ। ਜਦ ਕਿ ਅਪ੍ਰਸ਼ਟ ਖਬਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 100 ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਠੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਤਿਵਾਦੀ ਤੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਭੁਚਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਅਸਲਾ ਨਹੀਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ' ਨੇਤਾ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਝੰਡਾ' ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਨੇਤਾ ਮਧੂ ਦੰਡਵਤ ਨੇ ਕੰਮ ਰੋਕੂ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਮਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਭ ਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਵੋਜੀ ਜਰਨੈਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਪੇਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੱਧਾ ਅੱਧਾ ਵੰਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਠਕ ਹੋਰ ਬਣਾਓ।

ਵਰਕਵੇਅਰ ਵਰਲਡ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਆਖਦਾ ਹੈ !

ਕੰਮ ਅਤੇ ਕੈਜ਼ੂਅਲ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਈ

ਮੀਂਹ ਵਾਲੇ ਸੂਟ, ਪਾਟੀ ਵਾਲੇ ਬੂਟ ਆਦਿ

ਵਧੀਆਂ ਸਟਾਕ ਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ

ਇਹ ਐਡ ਨਾਲ ਲਿਆਓ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੇ

ਨਾਲ ਮੁਫਤ ਜੋੜਾ ਸੂਤੀ ਦਸਤਾਨੇ ਲਓ

ਇਹ ਮਾਰਚ 1984 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਲਈ

\$10.00 ਬੂਟ
ਟਰੇਡ

ਪਹਿਲੀ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਾਰਚ ਤੱਕ

ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਦੇ ਜੋੜੇ (Shoes) ਦੇ 10

ਡਾਲਰ ਟਰੇਡ ਵਿਚ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਵਾਂ ਜੋੜਾ

ਲੱਗੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਲਓ। ਹਰ ਖਰੀਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਟਰੇਡ

\$5.00

(ਜੋੜਾ) ਜੀਨ ਟਰੇਡ

ਹਰ ਖਰੀਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਟਰੇਡ

WORKWEAR WORLD

1 Block West of Temple (behind Binos)

33008 - S. FRASERWAY, ABBOTSFORD

BOURQUIN, PLAZA

ਬੈਂਕ ਆਫ ਮੌਂਟਰੀਅਲ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਏਗੀਆ ਪਰਸਨਲ

ਲੋਨਜ਼ ਮੈਨੇਜਰ ਸਾਊਥ ਵੈਨਕੂਵਰ, ਰਿਚਮੰਡ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿ: ਸਿੰਘ 65 ਐਵੇਨਿਊ ਤੇ ਮੈਨ ਸਟਰੀਟ ਬਰਾਂਚ, ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ.

ਸੀ. ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

THE CANADA DARPAN

P.O. BOX 67344 STN. 'O'
Vancouver, B.C. V5W 3T1

Chief Editor(Hon.): DARSHAN GILL
Editor: HARBHAJAN SINGH DEOL
PHONE: (604)321-6360

All Officeholders of CANADA DARPAN are honorary associates

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲੇਖਕ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਐਡੀਟਰ ਜਾਂ ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਤਲ ਕਿਉਂ?

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ - ਉਹ ‘ਪ੍ਰੀਤ ਲਹਿਰ’ ਦੇ ਵਾਰਸ ਸਨ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਲਿਖਾਰੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪੜਕਣ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵਸਾਇਆ। 1947 ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਉਜੜਿਆ - ਅੱਜ 37 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਨੂੰ ਫਿਰ ਉਜਾੜਨ ਦਾ ਮਨਸੂਬਾ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ।

ਜਦੋਂ 1947 ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤ ਨਗਰ ਉਜੜਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਵੰਡ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਅੱਜ ਮੁੜ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਨਾਗ ਫੁੱਕਾਰੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਇਸ ਨਾਗ ਨੇ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭੱਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਹੁ-ਵਲਿਸੀ ਵਾਅਦਾ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਗੇੜੇ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗਣ ਤੇ ਤੁਲ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਮਾਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਸੱਪ ਦਾ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿਉ - ਨਹੀਂ ਉਵੇਂ 1947 ਵਾਂਗ ਬੰਦੇ ਨੇਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਫੁੰਡੇ ਜਾਣਗੇ, ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਚੁਰਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਰੁਲੇਗੀ।

ਅੱਜ ਜਿਹੜੇ ਕਦੀ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਦੁਹਾਈਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ - ਉਹ ਇਹ ਭੁਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਜਿੰਨੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹੇ ਕਿਸੇ ਪਲੇਗ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰੇ। ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਮਰੇ ਜਿੰਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਨੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਏ ਹਨ। ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਇਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ - ਕੈਥੋਲਿਕ ਤੇ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ - ਵਿਚ ਵੀ ਝਗੜਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਰੂ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁਮੀਤ ਨੇ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਕਲਮ ਚੁੱਕੀ ਕੀ ਕਲਮ ਦੇ ਵਾਰ ਤੋਂ ਹੀ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨੀ ਏਨੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਮੀਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਗੁੱਦ ਲਈ? ਤਲਵਾਰਾਂ, ਸਟੇਨ ਗੰਨਾਂ ਤੇ ਕਾਰਬਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕਲਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੱਧ ਗਈ? ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਕਹਾਣੀਆਂ 1947 ਦੇ ਮਾਰੂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਲੋਕਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ਸਨ, ਪਰ ਏਨਾ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਤੇ ਕਮੀਨਾ ਵਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ।

‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਠਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਤੋਂ ਲੈਂਦੇ ਰਹੇ - ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਲਹਿਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿੰਨਾ ਰੋਲ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਰਸਾਲੇ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ‘ਪ੍ਰੀਤਲੜੀ’ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਏਨੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭੁਲ ਜਾਣਗੇ!

ਕਲਮ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਡਰਦੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਬੁਧੀਮਾਨਾਂ, ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ ਪੁਨਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਸਕਾਰ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਸਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, ‘ਕੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਤਲ ਕਰਨੇ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ?’

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਰੋਸ਼ਨ ਚਰਾਗ ਬੁਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਲਈ 22 ਫਰਵਰੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਖਬਾਰਾਂ — ‘ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਾ’

ਰਸਾਲੇ — ‘ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਾ’

ਸਿਆਸਤ — ‘ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਾ’

ਆਮ ਆਪਸੀ ਗਲਬਾਤ — ‘ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਾ’

• ਫਲਾਂ ਲੇਖਕ ...

ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ...

ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ...

ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ...

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ...

ਦੂਸਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ...

‘ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼’?

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਰਾਖਾ ...

ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਾ!

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਸੰਪਾਦਕ ‘ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ’)

ਇਕ ਵੇਰ ਇਕ ਕਟੜਪੰਥੀ ਦੀਵਾਨਿਆਂ ਹਾਰ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕੀ, ਆਪੋ ‘ਆਪਣੇ ਧਰਮ’ ਦਾ ਰਾਖਾ ਬਣ ਹਰ ‘ਦੂਸਰੇ’ ਨੂੰ ਵੱਢੀ ਜਾਵੇ, ਟੁੱਕੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ‘ਮੇਰਾ’ ਰੱਬ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ ‘ਮੇਰੇ’ ਦੇਸ਼ ਕਰਮ ’ਤੇ!

ਤੇ ਅਖੀਰ ਉਹ ਦਿਨ ਆਇਆ—ਰੱਬ ਉਹਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਠਿਆ ਆਵੇ। ਤੇ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਛਾਤੀ ਚੌੜੀ ਕਰੀ, ਇਹ ਸੋਚ, ਕਿ ਰੱਬ ‘ਮੈਨੂੰ’ ਧਾ ਗਲਵਕੜੀ ਪਾਵੇਗਾ, ਰੱਬ ਵਲ ਨੱਠ ਤੁਰਿਆ। ਰੱਬ ਨੇ ਰਤਾ ਵੀ ਨਾ ਗੋਲਿਆ ਸਗੋਂ ਮੂੰਹ ਮੱਝ ਲਿਆ। ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ। ਰੱਬ ਦੇ ਮਗਰ ਦੌੜਿਆ, ਚਰਨੀ ਜਾ ਡਿੱਗਾ, ਪੁਛਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਕੁਤਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਰੱਬ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ,

‘ਉਹ ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਤੂੰ ਵੱਢੀ ਟੁੱਕੀ ਆਇਓਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਣਾਏ ਹੀ ਤਾਂ ਸਨ, ਤੇ ਨਾਲੇ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਰਾਖਾ ਸੀ, ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ ਕਦ ਤੋਂ ਬਣ ਗਿਆ?’

• (ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ / ਸੰਖਿਆ 83)

ਸੁਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੁਨਮ ਸਿੰਘ

ਮਸਲਾ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਘਰ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਤੱਕ

ਕਿਸਤ ਦੂਜੀ

ਡਾ: ਕਰਨੇਲ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਲਾਮੀਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੀ. ਸੀ. ਐਸ. ਅਫਸਰ ਮੁਸ਼ਕਤ ਬਾਸ਼ਿਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ‘ਪਾਕ ਪੰਜਾਬੀ’ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਤਸੱਖੁਸ (Identity) ਬਾਰੇ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਉਪਰ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ :—

(ੳ) ਪਾਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?

(ਅ) ਪਾਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਵਖ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ (ੲ) ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ, ਤਹਿਜੀਬ ਅਤੇ ਸਕਾਫਤ (ਸਭਿਆਚਾਰ) ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਉੱਦਮ ਹੈ। ਪਰ ਜਨਾਬ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬਾਸ਼ਿਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਸੱਵਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਵਲੋਂ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਟੇ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਇੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ:

(1) ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਬ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਕਾਫਤ, ਤਹਿਜੀਬ, ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਤਾਰੀਖੀ ਯਮ ਮੰਜ਼ਰ ਦੀ ਰੂਹ ਸੀ।—ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਰਿਵਾਇਤ ਵਿਚ ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ, ਬੁਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਸੁਲਤਾਨ ਬਾਹੂ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ ਜੇਹੇ ਲੋਕ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਏਸ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਰੰਗ ਵੱਖਰਾ ਏ। ਏਸ ਦੇ ਸਕਾਫਤ ਤੇ ਤਹਿਜੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਨੇ (2) ਹਿੰਦੂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣਾ ਰਸਮੁਲਖਤ (ਲਿੱਪੀ) ਸਿੱਖ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਰਸਮੁਲਖਤ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਰਾਹਵਾਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਇਕ ਖੁਲ੍ਹਾ ਝੁਲਾ ਤੇ ਵਾਜ਼ਰ ਐਲਾਨ ਸੀ ਤੇ ਫੇਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹੋਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਉਰਦੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਨਵੀਂ ਨਸਲ ਤੇ

ਗੁਰਮੁਖੀ ਰਸਮੁਲਖਤ (ਲਿੱਪੀ) ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਜਾਨਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਅਸਾਂ ਆਪਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਫਾਰਸੀ ਰਸਮੁਲਖਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਅਰਬ ਤੇ ਫਾਰਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਤੇ ਰਸਮੁਲਖਤ ਦਾ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਜਿਹੜਾ ਉਰਦੂ ਰਸਮੁਲਖਤ ਵੀ ਏ ਸਾਨੂੰ ਉਰਦੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲਿਆਂਦਾ ਏ ਤੇ ਵਾਹਗੇ ਪਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ (ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ) ਤੋਂ ਐਨਾ ਦੂਰ ਲੈ ਗਿਆ ਏ ਜਿੰਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਏ। ..... ਇਨ੍ਹਾਂ (ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ) ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਕ-ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਕਾਫਤੀ ਤੇ ਤਹਿਜੀਬੀ ਸਰਚਸਮਾ ਅਰਬ ਤੇ ਫਾਰਸ ਏ। .... ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸ਼ਲੋਕ ਜਾਂ ਭਜਨ ਨ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਤੇ ਨ ਸੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ... ਏਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਸੱਖੁਸ ਤੇ ਪਹਿਚਾਨ ਲਈ ਸਾਡੀ ਜਿਹੜੀ ਪਾਕ ਪੰਜਾਬੀ ਏ ਇਸ ਦੀ ਵੱਖ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ ਨ ਕਿ ਵਾਹਗੇ ਪਾਰ ਵਾਲੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ।

(3) ਸਿੱਖ ਤਹਿਜੀਬ ਤੋਂ ਮੁਤਾਅਸਰ (ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ) ਕੁਝ ਲੋਕੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰੀ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਦਬ ਨੂੰ ਪਾਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਇਹ ਦੋ ਵੱਖ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਤੇ ਤਹਿਜੀਬਾਂ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਕਿਸੇ ਮਰਹਲੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(4) ਫਖਰ ਜ਼ਮਾਨ, ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਤੇ ਅਬਦੁਲ ਗਫੂਰ ਦਰਸ਼ਨ ਜੇਹੇ ਕੁਝ ਕਲਮਕਾਰ ਪਾਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜੇਹੇ ਏ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕੁਰਾਹੇ ਕਰ ਲਿਆ ਏ ਤੇ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਦਬ ਤੇ ਬੈਰੂਨੀ (ਬਦੇਸ਼ੀ) ਖਿਆਲਾਤ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਅਦਬੀ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤੀ ਦੀ ਨਫੀ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਾਓ ਤੇ ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਗੁਮਰਾਹ ਕੀਤਾ ਏ।

ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬਾਸ਼ਿਤ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ “ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਥੀਉਰੀ” ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਸ਼ਿਤ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਉਪਰ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ

(ਯਾਕੀ ਪੰਨਾ 12 ਤੇ)

ਫੋਨ :

(604)874-2023

SUNSET PRINTING LTD.

4255 Fraser Street, Vancouver, B.C. V5V 4G1

- Bus. Cards
- Envelopes
- Letterheads
- Numbering

- Flyers
- NCR Forms
- Crash Imprints
- Work Orders

- ਬਿਜ਼ਨਿਸ ਕਾਰਡ
- ਲਿਫਾਫੇ
- ਲੈਟਰਹੈੱਡਜ਼
- ਨੰਬਰਿੰਗ

- ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ
- ਐਨ. ਸੀ. ਆਰ. ਫਾਰਮ
- ਕਰੈਸ਼ ਇੰਪ੍ਰੈਂਟਜ਼
- ਵਰਕ ਆਰਡਰ

ਪੰਜਾਬ ਦਰਪਣ

ਸਾਂਝੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਗਵਰਨਰ ਪੰਜਾਬ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ. ਡੀ. ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਗਵਰਨਰੀ ਰਾਜ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਢਿੱਲਮੱਠ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੰਡਲ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿ ਇਕ ਮੈਂਬਰੇਡਮ ਨੂੰ ਹੁਗਾਰਾ ਭਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਖਣ ਤੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਤਸੁਕ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੰਡਲ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਕਿ ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੰਡਲ ਨੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਉੱਤੇ ਡਿਗਰੀ

ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ : ਸਿੱਧੂ

ਜਲੰਧਰ — ਗਵਰਨਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ. ਐਸ. ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰਕਸ਼ਾ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦਕ ਘਾਟ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਬੰਦਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦਿਵਾਏ ਭਰੋਸਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿੜਕ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੜਤਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਸ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੜਤਾਲ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਸੁਆਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਬ ਹਿੰਸਾ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ।

ਦੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਜ਼ਮੂਨ ਬਣਾਉਣ। ਹਰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਲੋਂ ਬੋਲ ਦਿਆਂ ਸਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਰਬ-ਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਦਿਆ ਤੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂਬਰੇਡਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਫਿਰਕੂ ਤਨਾਅ ਦੀ ਅਸੁਖਾਵੀਂ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਫਿਰਕੂ ਸਾਧਨ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਏਕਤਾ ਤੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਤਣਾਅ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਇਥੇ ਪਹੁੰਚੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਬੱਸਾਂ ਰੋਕਣੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਰਨਾਲ, ਪਾਣੀਪਤ ਤੇ ਕੁਰਕਸ਼ੇਤਰ ਤਿੰਨ ਕਸਬਿਆਂ 'ਚ ਵੇਰ ਹੜਤਾਲ ਰਹੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੇਰਸਾਹ ਸਰੀ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਟਰੈਫਿਕ ਜਾਮ ਰਿਹਾ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਕੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — 1984 ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਹਾਕੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਨੇ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਜੈਤਾ "ਪੰਜਾਬ" ਕੇਵਲ ਤੀਸਰਾ ਅਸਥਾਨ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਇੰਡੀਅਨ ਏਅਰ ਲਾਈਨਜ਼ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਜਵਰ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਰੰਗਾ ਸੁਵਾਮੀ ਟਰਾਫੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ।

ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਮਦਦ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ — ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲੀਸ ਕਪਤਾਨ ਏ. ਸੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲੀਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਿਸ਼ੂ ਰਾਮ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਗੁਰਬਚਨ ਕੌਰ ਨੂੰ 72,602 ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 39,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਸਗਰੇਸ਼ੀਆ ਗਰਾਂਟ ਤੇ 775 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮਾਸਕ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਬਿਸ਼ੂ ਰਾਮ 18 ਦਸੰਬਰ, 1983 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਸਹਾਏ ਵਿਖੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਹਥੋਂ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਏਥੇ ਬੁਲਬੁਲ ਰੋਂਦੀ ਏ,
ਏਥੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਫੰਸੀ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਮੂਵ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ?
ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦੱਸੋ।

ਚਿੱਟ ਨੰਬਰ _____
ਪੁਰਾਣਾ ਪਤਾ _____

ਨਵਾਂ ਪਤਾ ਸਟਰੀਟ/ਐਵੇਨਿਊ _____
ਟਾਊਨ _____
ਸਟੇਟ _____
ਪੋਸਟਲ ਕੋਡ _____
ਫੋਨ ਨੰਬਰ _____

'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਦੇ ਚੰਦੇ ਦਾ ਫਾਰਮ SUBSCRIPTION FORM

To
The Canada Darpan
P.O.Box. 67344, STN. 'O'
VANCOUVER, B.C.
CANADA V5W 3T1
Phone (604)321-6360

I am enclosing a ☐ cheque ☐ M.O. ☐ Draft as
my Subscription for the year(s)..... I may be
sent the newspaper at the following address :

Name.....
Address.....
City.....
Province.....
Postal code.....
PHONE.....

One Year .....20 dollars
Two Year .....35 dollars
Three year .....50 dollars
Life membership.....200 dollars
ASIA.....80 dollars(a year)
U.S.A. ....25 dollars(a year)
Europe .....80 dollars(a year)
Africa .....80 dollars(a year)

Fun.
Plus
much more!
Candy Apples!
Candy Floss!
M.F. Wagner Shows
Western Canada's
Largest Motorized Midway

ਮਾਰਚ 2, 3, 4, 1984

COMING TO:

ਸਾਊਥ ਬਰਨਬੀ

ਆਈ. ਜੀ. ਏ. (IGA)

ਥਾਂ : ਐਡਮੰਡਜ਼ ਤੇ ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ (Edmunds & Kingsway)

M.F. WAGNER SHOWS LTD.
P.O.BOX 82277
BURNABY, B.C. V5C 5P2

For the little
"KID"
In Everyone!

VISA

ਕਰਫਿਊ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ— ਪਾਂਡੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ. ਡੀ. ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲਵਾਰ ਦੀਆਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਰਫਿਊ ਚੁਕ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੰਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਲੋਕ ਕਰਫਿਊ ਚੁਕਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜੇ ਕਰਫਿਊ ਉਠਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੁਛੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਕਿ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਹਿੰਦੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਸ਼੍ਰੀ ਪਾਂਡੇ ਨੇ ਕਿਹਾ “ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਿਤੀ ਆਮ ਵਰਗੀ ਹੋ ਜਾਵੇ।” ਇਕ ਹੋਰ ਸੁਆਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਅਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਆਬਾਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਰਫਿਊ ਉਠਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਜ਼ਿਲਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਕਰਫਿਊ ਵਧਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਇਹਤਿਆਜ਼ੀ ਕਦਮਾਂ ਵਜੋਂ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਦਾ ਕਰਫਿਊ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਲਈ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ, ਸਕੂਟਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋ ਮਰਦਾਨਾ ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਛਾਉਣੀ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਤਨਾਓ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਹੰਗ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ। ਛਾਉਣੀ 'ਚ ਇਕ ਥਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਨਿਹੰਗ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਰਫਿਊ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖੁਲੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਵਿਸਜ਼ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਗਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ—ਚੈਂਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ 3-0 ਦੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਦੇ ਕੇ ਸਰਵਿਸਜ਼ 48ਵੀਂ ਕੌਮੀ ਹਾਕੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਅੱਧ ਤੱਕ ਸਰਵਿਸਜ਼ 1-0 ਨਾਲ ਅਗੇ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗੋਲ ਰਾਈਟ ਬੈਂਕ ਮਨੋਹਰ ਟੋਪਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਂਟਰ ਫਾਰਵਰਡ ਡੀ. ਟਿਰਕੇ ਨੇ ਦੋ ਹੋਰ ਗੋਲ ਕਰਕੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਕਾ ਹੀ ਗੁਣੇ ਲਾ ਦਿਤਾ।

ਆੜਤੀਆ ਲੁੱਟ ਲਿਆ

ਲੁਧਿਆਣਾ—ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਚਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਥੋਂ 35 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਬਾਨ ਵਿਖੇ ਇਕ ਆੜਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋਲੋਂ 19400 ਰੁਪਏ ਲੁੱਟ ਲਏ। ਪੁਲਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਦੇਵ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤੇਲ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਬਸ ਫੜਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਕੈਸ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

ਭਜਨ ਲਾਲ ਤੇ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਉਤੇ ਵਰ੍ਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਉਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ(ਆਈ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੌ. ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ, ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ ਜਦ ਤਕ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਤੇ ਅਬੋਹਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਖਬਾਰੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨਾਲ ਗਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, “ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਸਟੇਂਡ ਉਤੇ ਡੱਟੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਤਿਲਕੀ ਨਹੀਂ।” ਚੌ. ਭਜਨ ਲਾਲ ਨੇ ਵੀ ਅਤੇ ਚੌ. ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ(ਆਈ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਆਰ. ਐਲ. ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚੌ. ਭਜਨ ਲਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਉਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵੱਲ ਤੌਰ ਤੇ ਸਟੇਂਡ ਲੈਣ ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ।

ਚੌ. ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਟੀਆ ਦੇ ਸਟੇਂਡ ਨੂੰ “ਗਲਤ” ਦੱਸਿਆ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਬੋਹਰ ਤੇ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੁਨਰ ਗਠਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਨੂੰ 1 ਨਵੰਬਰ 1966 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਉਸਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਰਕਬਾ ਅੰਬਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਬਾਲਾ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਡਾ: ਗਿੱਲ ਵਿਰੁਧ ਕੇਸ ਵਾਪਸ

ਮੋਗਾ—ਪੁਲਸ ਵਲੋਂ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਧਾਰਾ 120 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਾਕਟਰ ਹਰਿਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ: ਗਿੱਲ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਨੌਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕੇਸ ਅਗੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਡਾ: ਗਿੱਲ ਸੰਤ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਾ ਦੀ ਕੱਟੜ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁਲਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਿਛੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦਾ ਇਕ ਪਾਠਕ ਹੋਰ ਬਣਾਓ।

ਪੁਲਸ ਨੂੰ 111 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ—ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ 111 ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ।

ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 84 ਅਤਿਵਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਹਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਅਤਿਵਾਦੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ 4 ਦਰਜਨ ਬੈਂਕ ਡਕੈਤੀਆਂ 40 ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ, 22 ਪੁਲਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਤੇ 3 ਦਰਜਨ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ, ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਈ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚੋਂ 94 ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 48 ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਵੁੱਧੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਬਾਕੀ ਅੰਡਰ ਗਰਾਊਂਡ ਹਨ।

ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ—ਇਥੇ ਸਥਾਨਕ ਝਟਪਈਆ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਧਰਮਪਾਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਭੂਸ਼ਣ ਕੋਲੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਖੋਹ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਿਛਲੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਥਾਣੇਦਾਰ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਡੀਗਾਰਡ ਦੀ ਹਤਿਆ ਹੋਈ ਸੀ।

ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 20 ਗਜ਼ ਦੇ ਫਾਸਲੇ ਤੇ ਹੋਈ। ਘਟਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭੂਸ਼ਣ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਕੈਸ਼ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੋੜ ਤੇ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਬੈਗ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਰਜਨੀਸ਼ ਟਿਕ ਗਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਆਪ ਹੀ ਬਣੇ ਭਗਵਾਨ ਰਜਨੀਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖਰ ਸਥਾਈ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਹੀ ਦਿਤਾ। ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਜਨੀਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ 15 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਰਜਨੀਸ਼ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਆਗਰਾ, ਪਾਟੀਪੱਤ, ਅਜਮੇਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਰੋਹਤਕ ਆਦਿ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਉਪਰ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਨਾਚ ਕੀਤੇ।

ਰਾਜਯੋਗ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ‘ਸਵਾਮੀ’ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਰਜਨੀਸ਼ ਜੂਨ 81 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਚਲਿਆ।

VIDEO MART

3369 'A' KINGSWAY (near Joyce) VANCOUVER, 438-3355.

ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਮੂਵੀਆਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੀਡੀਓ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

FAST SERVICE GUARANTEED

MAIL ORDERS ACCEPTED

ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿੰਗਜ਼ਵੇ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਮਾਰਟ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

Amarjit Singh Gill

(M.Sc. Hons. R.I.B.C.)

Res: 278-5443

For Your Coming Auto Renewal & Home Insurance:-

*Complete Autoplan Service - Plates, Decals, Transfers
* Quick, efficient and friendly service on any type of Insurance

A & G INSURANCE - 875-6288/89

Choose A Free Gift From Recorded Tapes, Pens, Key Tags etc.

ਤੁਹਾਡੀ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ - ਭਾਰਤੀ, ਘਰਾਂ, ਹਾਦਸੇ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ - ਅਤੇ ਗੈਰਲ ਇਸਟੇਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇੱਕੋ ਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਫਤਰ

Balwinder Singh Brar

Res: 270-1081 (M.Sc.)

Pager 667-3172

For Your Real Estate Needs:-

*Two most experience Realtors at your service
*Free evaluation of your present home & property at absolutely no obligation.

3919 Knight St.
Vancouver, B.C.

EVEREST REALTY LTD. 876-1617

ਭਾਰਤ

ਦਰਪਣ

ਮੀਰਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਦੇਸ਼ੀ
ਰਕਮਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਨ ਦਸੇ
ਨੋਟਿਸ

ਜੰਮੂ — ਜਾਣਕਾਰ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਬਦੇਸ਼ੀ ਰਕਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਯਤਨ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਕਬਿਤ "ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁਕਤੀ ਮੁਹਾਜ਼" ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁਖ ਸਾਧਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬੀਤੇ ਸ਼ਨੀਵਾਰ 'ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁਕਤੀ ਮੁਹਾਜ਼' ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮਕਬੂਲ ਬਟ ਨੂੰ ਵਾਂਸੀ ਲਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ 15000 ਪੌਂਡ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਇਕ ਚੈਕ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਕਮ ਮਕਬੂਲ ਬਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਦਦ ਲਈ ਖਰਚੀ ਗਈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਇਗੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਕਾਇਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਜ਼ਾਰਤ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਪੱਖੀ ਅਵਾਮੀ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੀਰਵਾਜ਼ ਫਾਰੂਕ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਬਣੀ ਸੰਸਥਾ, 'ਅਜ਼ਮਨ ਨੁਸਰਤੁਲ ਇਸਲਾਮ' ਦਾ ਮੁਖੀ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਵਿਦਿਅਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਕਸਦ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਬਦੇਸ਼ੀ ਰਕਮਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਨੋਰਥਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਦੀ ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮੀਰਵਾਜ਼ ਨੂੰ 1978 ਤੋਂ 1980 ਤਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਿਸਚਤ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਅਜ਼ਮਨ ਦੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੋਟਿਸ ਵਿਚ 1980 ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਛੋਟ ਦੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਛੋਟ ਦੀ ਰਿਆਇਤ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਤਾਈਂ ਸੀ।

ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਵਿਖਾਵਾ

ਕਲਕੱਤਾ — 'ਇਨਕਲਾਬ' ਫਿਲਮ ਉਪਰ ਜਲਦੀ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲਗਭਗ 30 ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇਕ ਸਿਨੇਮਾ ਹਾਲ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦਿਖ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ?
East West Travel Ltd.

ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

ਸਾਥੋਂ ਹਰ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀਆਂ
ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

Special for India, Pakistan, Fiji and
West Indies.

Mike Brar

ਭਾਰਤ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਟਿਕਟਾਂ
ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰੇ ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਟਰੇਵਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਜਿਥੇ
ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਭ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਲਕੀਤ ਬਰਾੜ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ

Ph.(403)235-3661

#206-3517, 17 Ave. S.E. Calgary, Alta

T2A 0R5

ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਾਰ
ਐਕਸੀਡੈਂਟ

ਇਕ ਖਬਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੰਬਈ ਇਕ ਕਾਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ ਕੁਝ
ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਸਖਤ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵਰਨਾਣਯੋਗ ਨਾਉਂ
ਵਿਸ਼ਵ ਜੀਤ ਅਤੇ ਟੁਨ ਟੁਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੇ ਗਏ ਹਨ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ
ਭਰਤੀ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਤ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅੰਤੁਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਣਵਾਈ
ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਸੁਪਰੀਮਕੋਰਟ ਨੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਵਲੋਂ ਏ.
ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਅਤੇ ਕੁਰਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ
ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੇਜ਼
ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਏ. ਡਿਸਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ
ਵਿਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਰਵ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ
ਕਿ ਕੁਰਪਸ਼ਨ ਰੋਕੂ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ
ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅੰਤੁਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਠਗੀ,
ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ, ਕੁਰਪਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਮੁਕੱਦਮੇ, ਜਿਸ ਪਤਾਅ
ਵਿਚ ਇਹ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਉਥੋਂ ਮੁੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਫਾਜ਼ਲ ਜੱਜਾਂ ਨੇ
ਹੋਰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੇਸ ਬੰਬਈ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰ. ਬੀ. ਸੁਲੇ ਦੀ
ਅਦਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਭੇਜ ਦਿਤਾ ਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ
ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੁਟ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਸਿਪਾਹੀ
ਤੇ ਪੰਜ ਹੋਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿਚ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਿਚ ਦਿਨ
ਦਿਹਾੜੇ ਹੋਈ ਲੁੱਟ ਤੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ
ਅਤੇ ਰਿਵਾਜੀ ਦੇ ਇਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਮੇਤ 6 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਪਿਸਤੌਲ, ਇਕ ਚਾਕੂ
ਤੇ ਕੁਝ ਗੋਲੀ ਸਿੱਕਾ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਦੋ ਹਥਿਆਰਬੰਦ
ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਇਕ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਤਪਾਲ ਦਾ ਬਗੀਚੇਸ਼ ਖੋਹ
ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਲੋਂ ਮੁਜਾਹਮਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ ਸੀ।
ਰਿਵਾਜੀ ਦੇ ਵਪਾਰੀ ਦੀਨੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ "ਅਸਾਮੀ" ਦੀ ਚੋਟ ਵਿਚ
ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਾਕੀ ਸਮਗਲਰ

ਵਾਜ਼ਿਲਕਾ — ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਲ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ
ਸਰਹੱਦੀ ਪਿੰਡ ਨੂਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾਕਾਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਇਕ
ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਮਗਲਰ ਮੁਹੰਮਦ ਉਸਮਾਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ 35000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਲ ਦੀ
35 ਕਿਲੋ ਅਫੀਮ ਅਤੇ ਇਕ 303 ਦਾ ਪਿਸਤੌਲ ਵੀ
ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਬਿਤ ਸਮਗਲਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ
ਦੇ ਬਾਣਾ ਪਿੰਡ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਫਕੀਰੀਆ ਦਾ ਰਹਿਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ
ਮਾਮਲਾ
ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਤੋਂ ਜਾਨ ਤੇ
ਮਾਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ
ਮੰਗ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ — ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਸੰਤ ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ, ਸ.
ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੋਹੜਾ ਤੇ ਸ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ
ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨਾਲ, ਪਾਣੀਪਤ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ
ਉੱਤੇ ਹੋਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਹ ਦਖਲ ਦੇਣ
ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ
ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁਕਣ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣਗੇ।
ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ
ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਉੱਤੇ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ
ਹੁਲਾਸ਼ਾਜ਼ ਅੱਗਾਂ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰ
ਰਹੇ ਸਨ, ਪੁਲਿਸ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹੀ।

ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਤਸ਼ੱਦਦ ਭਰੀਆਂ
ਘਟਨਾਵਾਂ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਸ਼ ਅਧੀਨ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਮੱਤਵ
ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਗਲਬਤ ਨੂੰ ਸਾਬੋਤਾਜ ਕਰਨਾ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲਾਭ
ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ।

ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਇਕ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਝੰਡਾ ਸਾੜ ਦਿਤੇ ਜਾਣ
ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸੰਤ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ ਤੇ ਮੇਲ ਜੋਲ ਬਣਾ ਕੇ ਰਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਮਣੀ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਭਾਨ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ
ਭੋਜੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਤੇ
ਹੋਈ ਸਾੜ ਫੂਕ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ
ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਲਾਪਤਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਕਾਂਡ
ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਾਂ ਵਲੋਂ
ਐਕਸ਼ਨ ਤੇਜ਼

ਜਲੰਧਰ — ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਕਾਲਜ ਟੀਚਰਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸੂਬਾ
ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿਲਾ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਨਿਆ ਮਰਾਂ
ਵਿਦਿਆਲਾ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ 14 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਭੇਦ-ਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਹੇਠ ਗੁੰਮ
ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਭਾਲ ਨਾ ਹੋਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯੂਨੀਅਨ ਵਲੋਂ ਉਲੀਕੇ ਪ੍ਰਗਰਾਮ
ਅਨੁਸਾਰ 20 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 5 ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਮਿਥੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ
ਤਾਰੀਕਾਂ ਤੇ ਕਾਲਜ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ
ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ/ਐਸ. ਡੀ. ਐਮਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਕੇ
ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਕਾਂਡ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਜਾਂਚ
ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇ।

ਜੋ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਵੇ ਨਾ,
ਲੁਖ ਲਾਹਨਤ ਓਸ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ •

COMPLETE AUTO SERVICE CENTRE

GENUINE AUTO SERVICES LTD.

2 6 Bay C & D, 4080 - 23st N.E. Calgary, Alta.

* Radiator Service : Power flush, Cooling systems,
Engine cleaning, Heaters, Gas tanks.

* Auto Body Service : Rust restoration, Welding,
Custom painting and under coating.

* Auto Sales Service : Buy, Sell and trades welcome.

* Towing : 24 hour Emergency mechanical service,
parts accessories and courtesy cars available.

BONDED USED CAR DELAER

ਨਰਵਾਲ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਏਜੰਸੀ ਲਿਮ:

ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ

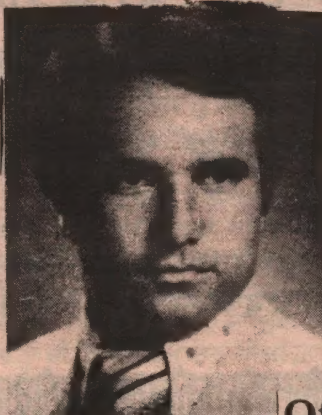

1984 INSURANCE & LICENCE

- ਨਵੇਂ ਕਰਾਉਣੇ
- ਸੇਵ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਕਾਰਨ ਕਟੌਤੀ
- ਪਲੇਟਾਂ ਤੇ ਡੈਕਲ ਆਦਿ।
- ਸਿਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਤੱਕ 9 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ
- ਅਸੀਂ ਸਿਮਵਾਰ ਤੋਂ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਤੱਕ 9 ਵਜੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ 5 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

FINANCING ON APPROVED CREDIT

6415 Main St., (at 48th Ave.) Vancouver B.C.

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਾਰਵਾਲ

B.A.(PUP) L.L.B.(KUK)

ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

FORMER (Advocate & Oath Commissioner)

PREFERRED AREA OF PRACTISE:

Punjab & Haryana Highcourt

• ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਜਾਂ ਖਰੀਦਣ ਤੇ

• ਮੌਰਗੋਜ਼ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ।

• ਲੀਜ਼ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਬਣਾਉਣੇ

• ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕਨਟਰੈਕਟ ਬਣਾਉਣੇ

• ਬਿਆਨ ਹਲਫੀਆ

• ਮੁਖਤਿਆਰ ਨਾਮੇ

• ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਹਾਇਤਾ

• ਸੌਂਹ ਖਾਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਭਾਉਣੀ

• ਦਸਤਖਤ ਅਟੈਸਟ ਕਰਨੇ

• ਕਾਪੀਆਂ ਸਬੰਧੀ

• ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਨਾਂ ਬਦਲੀ ਕਰਨਾ ਆਦਿ।

Off. 324-4944 Res. 325-4744

ਚੌਥਾ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲਾ

ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ
ਦਾ ਵਕਤ

ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼
ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ

ਸਾਡਾ ਘੋਲ
ਸਾਡਾ ਬੋਲ

ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁਧ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ
ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿਰੁਧ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ
ਉਨਤੀ ਲਈ!

ਜੁਲਾਈ 29 - ਅਗਸਤ 6
ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ.
1984

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਖੇਡਾਂ : ਕਬੱਡੀ, ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ, ਭਾਰ ਚੁਕਣਾ
ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਅਥਲੈਟਿਕਸ

ਸਭਿਆਚਾਰ : ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ,
ਸੰਗੀਤ, ਡਰਾਮਾਂ
ਅਤੇ ਲੋਕ-ਨਾਚ

(ਸਾਰੇ ਦਾਖਲੇ 30 ਮਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ)

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ

ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਜੰਗ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿਰੁਧ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ
ਅਤੇ ਰੈਲੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ, ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ
ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

ਚੌਥੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਮਹਾਨ
ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਸਭ ਅੱਗੇ ਆਓ!

ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਹਿੰਸਾ ਵਿਰੁਧ ਲੋਕ ਮੋਰਚੇ ਵਲੋਂ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਮੀਜ਼ਬਾਨੀ ਈਸਟ ਇੰਡੀਅਨ ਡੀਫੈਂਸ ਕਮੇਟੀ (ਜੋ ਪੀਪਲਜ਼ ਫਰੰਟ ਦੀ
ਸਬੰਧਤ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੀ. ਓ. ਬਾਕਸ 4623 ਵੈਨਕੂਵਰ, ਬੀ. ਸੀ. ਟੈਲੀਫੋਨ : (604)681- 5020

ਸਾ ਹਿ ਤ ਦ ਰ ਪ ਣ

ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਚਨਾ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ

ਮੈਂ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਕਵੀ ਨਹੀਂ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਲਈ ਅਛੂਤ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਵਾਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਮੇਰੇਲਈ ਦੂਹਰੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਉਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤੀ ਰਾਜੇ, ਐਨ ਹੋਠਾਂ ਗੁਲਾਮਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਅਸੀਂ ਰਿਆਸਤੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਪੁਰਖੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ 'ਰਾਮਪੁਰ' ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਰਤਾ ਕੁ ਅੰਦਰ ਵਸਿਆ ਅਜੇਹਾ ਗਰਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਮੀਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ 1937 ਤੋਂ ਵੋਟ ਦੇਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲੋਕ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਅਜੇਹੀ ਦੂਹਰੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁਧ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਵੇਰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਦੇਖੀ ਜੋ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਅਤੇ ਬਿਦੋਸ਼ੇ ਲਗੂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਨੂੰਨ ਦੇ ਭੂਤਨਿਆਂ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੱਦ ਵੀ ਅਸਹਿ ਸੀ। ਐਨ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਹੀ ਦਵਤਰ ਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲਈ ਲੱਗੀ ਦੋੜ ਮਜ਼ਲੂਮ ਮਾਨੁਖਤਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ।

'ਕਣਕ' ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਵਿਤਾ 'ਹਾਕਮ ਕੁਰਸੀ ਬੈਠਿਆ' ਮੇਰੀ ਨਵੀਂ ਪੰਜਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਕੰਚਨੀ' ਵਿਚ ਇਸੇ ਨਾਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਬੰਦ ਹਨ:—

ਚੰਨ ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਵਿਥ ਨੂੰਤਾਂ ਉਲੰਘ ਬੈਠਾ ਮਨੁੱਖ
ਲੀਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਟਪਿਆ।

ਨੂਰ ਚੰਨ ਦਾ ਨਰਤਕੀ ਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ,
ਰਾਜਨੀਤੀ, ਧਰਮ ਤੇ ਤਹਿਜੀਬ ਸਾਡੇ ਯੁਗ ਦੀ
ਕੰਚਨੀ ਜਿਉਂ ਮੁਸਕਰਾਏ;
ਵਿਕਟ ਵਾਲੀ ਸ਼ੇਅ 'ਚ ਕਿੱਥੇ ਹੋ ਵਫਾ?

(ਕੰਚਨੀ ਸਫਾ 20,21)

ਫਿਰ ਮੈਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਕੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਬਣਦੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਫਿਰ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਬੋਲੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਹੁੰਦੀ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚੋਂ ਜਾਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਵੇਂ ਨੇਤਾ, ਨਵੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰ, ਕਹਿਣੀ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਦੇਖੀ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਤਜਰਬੇ 'ਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਜਨਮੀਆਂ।

ਨਹਿਰ ਸਰਹੰਦ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਵੱਖੀ ਨਾਲ ਖਹਿ ਕੇ ਵਗਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਲੱਤਾਂ ਲਮਕਾਈ ਬੈਠੇ ਹਰ ਆਬਣ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਿੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ 'ਰਾਮਪੁਰੀ' ਘੱਟਿਆਂ-ਬੱਧੀ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਦਾ ਚੰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਟੋਭੇ ਦੇ ਟਿਕੇ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਵਗਦੀ ਨਹਿਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਟੁਟਦਾ। ਨਹਿਰ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਕੋਇਲ ਕੂਕਦੀ, ਮੋਰ ਪੈਲਾਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਕਵਿਤਾ ਵਾਂਗ ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵਿਛੀ ਪਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹਨ ਉਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵੀ ਜਾਂਦਾ, ਸ਼ਿਵ ਦੁਆਲੇ ਵੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੇਹੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਜਲੂਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿਚ ਵੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਝੋਲੇ ਵਿਚ ਪਾਈ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡੀਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਘੁੰਮਦਾ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਆਗਰਾ, ਸ਼ਿਮਲਾ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਦੇਖੇ।

ਮੈਂ 1954 ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਨਕਸ਼ਾ-ਨਵੀਸ (ਡਰਾਫਟਸਮੈਨ) ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਉੱਤੇ ਨੌਕਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਸ ਸਾਲ ਨੌਕਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹ ਛਪੇ: 'ਕਣਕ' ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਂ, 'ਕੋਲ ਕਰਾਰ' ਅਤੇ 'ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਆਲਣਾ'। ਰੂਸੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਅਨੁਵਾਦ ਛਪੇ। ਕਵੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਦਵਤਰੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵੀ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਰਤਾ ਸੋਖਾ ਰਿਹਾ। ਕਵਿਤਾ ਹਰ ਔਖੀ ਘੜੀ ਮੇਰੀ ਸਹਾਈ ਹੋਈ। ਇਸ ਆਸਰੇ ਮਾਣ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਵੀ। ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਕੋਈ ਰਾਇਲਟੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਮੇਰੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ: ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਉਸਤਾਨੀ ਬਣਕੇ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਵਾ ਵੀ। ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਲੇਖੇ ਲਾਇਆ ਸਮਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੋਬ 'ਚੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਲੇਖੇ ਵਿਚ ਕੋਣ ਵੇਸਲਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕੋਣ ਕਿਸ ਦਾ ਚੋਰ ਹੈ। ਉਹ ਘੱਟ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੀ, ਮਸਾਂ ਹੀ ਕਦੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਦਾਦ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 1964 ਵਿਚ ਇਕਲਾ ਪਰਦੇਸ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਓਥੇ ਲਿਖੀਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਰਸਾਲਾ ਫੜ ਕੇ ਕਦੇ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਉਂਦੀ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢਣ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਤਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ।

ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਣ ਲਈ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਿਓ ਨੇ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਪੁਲ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਟਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਬੋਲਿਆ, 'ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨ ਕਰੀ, ਪੁੱਤ। ਮਨ ਤਕੜਾ ਰੱਖੀ। ਚਿੱਠੀ ਪਾਉਂਦਾ ਰਹੀਂ। ਅਜ ਕਲ ਕਾਹਦਾ ਪ੍ਰਦੇਸ ਹੈ? ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਂ ਸਫਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਸਦਾ ਗਲ ਭਰ ਆਇਆ। ਉਹ 1964 ਦਾ ਆਖਰੀ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਉਡਾਣ ਭਰਦਿਆਂ ਹੀ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾ 'ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੀਕਰ' ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਸਤਰਾਂ ਹਨ:—

ਮੰਜ਼ਿਲ ਅਪੜੀ

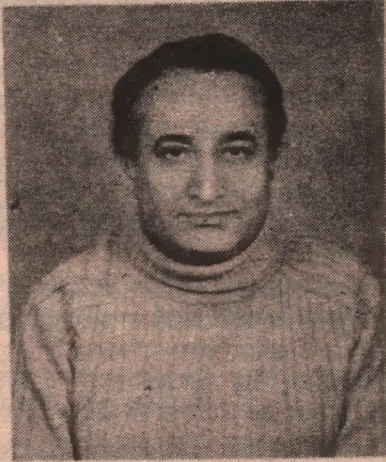
ਹੁਣ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹਾਂ।

ਹੁੰਦ ਉਹਲੇ ਸੁਰਜ ਮੁਸਕਾਉਂਦਾ

ਜਿਸ ਦੀ ਤਪਸ਼ 'ਚ ਰੋਟੀ ਸੋਕਣ ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ।

(ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ — ਸਫਾ 21)

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਰਦੇਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸਖਤ ਠੰਡ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਬਰਫ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੰਮੀ ਰਹੀ। ਬਿਰਫਾਂ ਭੂਟਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬਰਫ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸ਼ੀਤ ਹਵਾ ਦਾ ਝੁੱਲਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਬਰਫ ਝੁਮਦੀ ਪਰ ਜੰਮੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੇਠਾਂ ਨ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ

ਡਿਗਦੀ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਫੁਲਾਂ ਨੂੰ ਤਰਸ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਫੁੱਲ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਦਿਸੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਇਕ ਜੰਗਲੀ ਬੂਟੀ ਦਾ ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਪੀਲਾ ਫੁੱਲ ਖਿੜਿਆ ਦਿਸਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੌੜ ਕੇ ਉਹੀ ਆਪਣੇ ਕੋਟ ਤੇ ਲਾ ਲਿਆ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਰਾਮਪੁਰ ਦਾ ਬਾਗ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਆਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਹਰ ਰੁੱਖ ਖਿੜੇ ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ ਬੈਠਕੇ ਮੈਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਮੌਸਮ ਹੀ ਠੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਬੰਦੇ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਵੀ ਠੰਡਾ ਸੀ। ਸੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਚੋਂਭ ਵੀ ਸਹਿਣੀ ਪਈ। ਉੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁਹਗਣਤੀ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਮੇਰੀ ਆਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇਰਾ ਨਸੀਬ ਹੋਇਆ।

ਓਪਰੀ ਧਰਤੀ, ਓਪਰੀ ਸਭਯਤਾ, ਓਪਰੇ ਲੋਕ ਓਪਰੀ ਬੋਲੀ ਪਰ ਸੰਜੋਗ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਏਥੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਸਹਾਈ ਹੋਈ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ 'ਹੁੰਡਲ' ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਅਮਨ ਦੇ ਗੀਤ ਚੇਤੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਗੀਤ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਅਪੜ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕਿੱਤੇ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦਿਵਾ ਦਿਤੀ। ਆਖਰ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਰੱਜਵੀਂ ਰੋਟੀ; ਚਾਹੇ ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਸਹੀ।

ਅਸੀਂ ਪਰਵਾਸੀ ਲੋਕ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਘੱਟ ਘੱਟ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ ਸੱਚ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੌਖਿਆਂ ਕੋਟ ਟੁਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਤੌੜ ਵਿਛੜਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਕਵੀ-ਮਨ ਲਈ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਤਨ ਵਲੋਂ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਕੁਦਰਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵਤਨ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਤੱਤਾ ਝੁੱਲਾ ਏਥੇ ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੂਰ ਵੀ, ਰੂਹ ਨੂੰ ਲੂਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਕਵਿਤਾ ਕਿਸੇ ਛਿਨ ਕਵੀ-ਮਨ ਉੱਤੇ ਪਏ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਹੀ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਲਈ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਕੋ ਰਾਹ ਤੁਰ ਕੇ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਪੜਿਆ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। ਓਦਣ ਦਰ ਬੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਅਜ ਇਕ ਹੋਰ ਰਾਹ ਪੈ ਕੇ ਸਾਗਰ ਕੰਢੇ ਅਪੜਾਂਗਾ। ਫਿਰ ਤੁਰਦੇ ਤੁਰਦੇ ਮੈਂ ਸੋਚੀਂ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਹ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ:

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਾਕਿਫ਼ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਹੀ ਮੁੜ ਮੁੜ ਨਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ

ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਇੱਥੇ ਮੁੱਕੀ:

ਮੈਂ ਜਦ ਜੰਗਲ ਵੀ ਘੁੰਮਿਆਂ

ਕੋਈ ਡੰਡੀ ਪਾਈ,

ਮੈਂ ਲੀਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰਜਨਹਾਰਾ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ,

ਕਿੱਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆਂ ਮੈਂ 'ਮਹਿਫੂਜ਼' ਬੜਾ ਹਾਂ

(ਕਿੱਲਾ - ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ - ਸਫਾ 43)

ਇਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਆਏ ਦੋ ਖਤ ਫੜੇ ਗਏ - ਇਹ ਖਤ ਬੜੇ ਸਾਂਭਣ ਜੋਗੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਅਜੇਹੇ ਖਤ ਤੁਰੰਤ ਫੁੱਕਣੇ ਪਏ। ਅੱਗ ਅਜੇ ਬਲ ਹੀ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਮਤਲਾਅ ਹੋ ਗਿਆ:

ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾਕੇ ਹਟਿਆ ਹਾਂ

ਤੇਰੇ ਸਭ ਖਤ ਜਲਾ ਕੇ ਹਟਿਆ ਹਾਂ।

(ਕੰਚਨੀ - ਸਫਾ 183)

ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਸੱਜਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਾਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ:

ਫੇਰ ਤੇਰਾ ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ, ਜੇਨ ਦੀ ਬਦਲੋਟੜੀ

ਚੁੱਪ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਹੈ ਇਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ।

(ਸੁਨੇਹਾ — ਕੋਲ ਕਰਾਰ — ਸਫਾ 13)

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਰਾਹ ਵਿਚ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਮਤਲਾਅ ਹੋ ਗਿਆ:

ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹਾਂ ਤੇ ਚੱਲਿਆਂ, ਸਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ,

ਇਸ਼ਕ ਸੂਰਜ ਹੈ ਜੇ ਲੁਕਿਆ ਫਿਰ ਸਵੇਰੇ ਚੜ੍ਹ ਪਿਆ।

ਇਸੇ ਗਜ਼ਲ ਦਾ ਆਖਰੀ ਸ਼ੇਅਰ ਹੈ:

ਫਿਰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੂੰ ਮਿਰਾ ਮੂੰਹ ਜਿੰਦਗੀ ਵਲ ਹੋ ਗਿਆ

ਬੜੀ ਨੇੜੇ ਆਣ ਪਹੁੰਚੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮੋੜਿਆ।

(ਕੰਚਨੀ — ਸਫਾ 182,183)

ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਤਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਕਵਿਤਾ 'ਸੀਖਾਂ' ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ:—

ਪੰਡੀ ਨੂੰ ਪਿੰਜਰੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਾਹਤੋਂ ਬਖਸ਼ੋ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਆਪ-ਬੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਜਗ-ਬੀਤੀਆਂ। ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ 'ਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਲਭਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਜਗ-ਬੀਤੀ ਸੁਣਾ ਕੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅੰਦਰ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।

ਰਚਨਾ ਦੀ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਏਨਾ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਇਕੱਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਚੁੱਪ, ਸ਼ਾਂਤ ਕਮਰਾ ਬੜਾ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਦਖਲ ਅਸਹਿ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਵਾਰਡ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਐਵਾਰਡ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਪਿਛਲੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਐਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਐਵਾਰਡ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ 'ਕੰਚਨੀ' ਪੁਸਤਕ ਉੱਤੇ ਇਨਾਮ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ 'ਕਣਕ' ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਂ 'ਕੋਲ ਕਰਾਰ', 'ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਆਲਣਾ' 'ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ' ਤੇ 'ਕੰਚਨੀ' ਕਾਵਿ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਟ੍ਰਸਟ (ਕੈਨੇਡਾ) ਦੇ ਵੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ। 'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ

ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ ਫਕੀਰੇ!

ਹਿਕੜੀ ਮੇਰੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਫੱਟ ਲਾਓਗੇ?

ਤੜਪਦੀ ਰਗ ਮਿਰੀ 'ਤੇ ਖੁੰਦੀਆਂ ਫੁਰੀਆਂ ਚਲਾਓਗੇ!

ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੀਰ ਦੇਂਦੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਦੁਪੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵੰਡੀਆਂ, ਪਿਆਰੀ ਛਲਕਦੇ ਸੀਨੇ ਤੇ ਕੋਈ ਲੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤੁਹਾਥੋਂ, ਬੱਚਿਓ! ਕਾਹਤੋਂ ਝਨਾਂ ਇਹ ਡੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ? ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹੋ ਐਵੇਂ ਦੁਪ ਮੇਰਾ ਮੁੱਕ ਜਾਇਗਾ! ਹਿਰਦਾ ਮਾਂ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਸੁੱਕ ਜਾਇਗਾ, ਇਹ ਚਲੇ ਤਾਂ ਅਜਲ ਤੋਂ ਵਗ ਰਹੇ ਨੇ, ਰਹਿਣਗੇ ਵਗਦੇ।

ਜਦੋਂ ਡੋਲੀ ਪਈ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬੋਲੀਕ ਸੀ ਹਿਕੜੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵਾਰ ਹੋਏ ਖੰਜਰਾਂ, ਤੀਰਾਂ, ਕਟਾਰਾਂ ਦੇ, ਇਹ ਚਸਮੇਂ ਦੁਪੀਆ ਬਣਕੇ ਲਗੂ ਧਾਰਾ ਵਗੇ ਚੁੱਗਾਂ; ਰਹੇ ਨਾਸੂਰ ਰਿਸਦੇ, ਲੜਦੇ, ਹੱਸਦੇ ਵੈਰੀ ਮਿਰੀ ਮੁਸਕਾਣ ਖੋਈ, ਮਾਂਗ ਖਾਲੀ ਤੇ ਹਵਾ ਜ਼ਹਿਰੀ।

ਕੁਈ ਚੰਗੇਜ਼, ਨਾਦਰ ਲੈ ਗਿਆ ਮੈਨੂੰ ਹਰਮ ਆਪਣੇ ਜਿੰਦੀ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਮੇਰੀ ਸੋਜ ਅੰਗਿਆਰੀ ਰਹੀ ਸਦੀਆਂ। ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਿਪਾਹੀ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ 'ਚ ਲੈ ਵੜਿਆ, ਕਦੇ ਕਪਟੀ ਵਪਾਰੀ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਮੇਰਾ; ਕਦੇ ਮੁਰਖ ਦੀ ਡੋਲੀ ਵਿਚ, ਕਦੇ ਚਾਤਰ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿੱਚ, ਅਨੇਕਾਂ ਭੱਠੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਭੁੱਜ ਕੇ ਖਿਲ ਹੋਈ ਹਾਂ ਅਮਰ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਵੀ ਹਰ ਨਵੀਂ ਆਬਣ 'ਚ ਸੋਈ ਹਾਂ।

ਮਿਰੇ ਦੁਪ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਪੱਛ ਲਾ ਲਾ ਕੇ ਸੁਕਾ ਦਿਤੀ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਆਪਣੀਂ ਬੁੱਕਲੀਂ ਖੰਜਰ ਲੁਕੇ ਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡੀ ਝੋਲ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਹੀਓਂ, ਮਘੇਰੇ ਹਨ। ਵਪਾਰੀ ਹੋ ਬਨਾਉਣੀ ਵੰਡ, ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਲਕੀਰਾਂ ਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਮਰ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੇ ਪੱਥਰ ਮਿਰੇ ਸੀਨੇ ਗੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਸਦਾ ਖਾਤਰ ਨਿਕੰਮੇ ਬੋਝ ਹੇਠਾਂ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।

ਮਿਰੀ ਦੇਹ ਕਰਕੇ ਲੀਰਾਂ ਆਪ ਵੀ ਲੀਰਾਂ ਹੋਣਾਉਂਦੇ ਹੋ ਭਰਾ ਦੇ ਬਣ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਤਰਸਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਤਨ ਵੀ ਲੀਰਾਂ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵੀ ਲੀਰਾਂ ਹਨ।

ਮਦਾਰੀ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ 'ਚ ਚਾਂਦੀ ਖਨਖਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਡੇ ਗਲ ਪਟਾ ਪਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਚਾਹੇ ਨਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰੇ ਬਹਿ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਨੰਗਾ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਰਾ ਦਾ ਵੇਸ ਲੀਰਾਂ ਕਰਕੇ ਪਲ ਭਰ ਹੱਸਦੇ ਹੋ, ਉਮਰ ਭਰ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜੁਗਾਂ ਦੀ ਬਚਗਾਨਾ ਖੇਡ ਆਖਰ ਕਦ ਮੁਕਾਓਗੇ! ਮਿਰੇ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਿਓ! ਗਲਵਕੜੀਆਂ ਦਾ ਸੁਰਗ ਮੈਨੂੰ ਕਦ ਵਿਖਾਓਗੇ?

ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਮੈਂ ਬੱਸ ਜਾਂ ਗੱਡੀ ਦੀ ਭੀੜ ਅਤੇ ਰੋਲੇ ਵਿਚ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਪਲ ਮਨ ਦੇ ਅੰਬਰੀਰਚਨਾਤਮਕ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਚਾਨਣੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜੇ ਉਦੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਕਲਮ ਨਾ ਫੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਉਹ ਚਾਨਣ ਸਦਾ ਲਈ ਗੁੰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਦੀ ਇਸ ਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਹੀ ਮੇਰੀ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਹੈ:

ਰਚਨਾ-ਪਲ

ਸੋਚ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਸੰਜੋਗੀ ਵੇਲਾ

ਕਦੇ ਕਦੇ ਹੀ ਇਹ ਛਲਾਵਾ ਨਜ਼ਰੀ ਆਵੇ

ਫਿਰ ਗੁੰਮ ਜਾਵੇ

ਚੰਚਲ ਮਨ ਨੂੰ ਬੜੇ ਵਿਲੱਖਣ ਨਾਚ ਨਚਾਵੇ।

ਇਕ ਪਲ ਕਾਨੂੰ ਗੋਪੀਆਂ ਦੇ ਸੰਗ ਰਾਸ ਰਚਾਵੇ।

ਦੂਜੇ ਪਲ ਕਹਿ 'ਅਨਲ ਹੱਕ' ਸੂਲੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ।

ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਸੂਲੀ ਤਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਬਿਖੜਾ,

ਆਦਿ-ਕਾਲ ਤੋਂ ਅੰਤ-ਕਾਲ ਤੱਕ ਇਕ ਡਿੱਘ ਅਪੜੇ

ਬਲ ਦੇ ਵਿਚ ਮੋਤੀ ਗੁੰਮਿਆ ਹੈ

ਪੈਰਬਿਰਾਂ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਬੜੀ ਹੈ

ਸੰਜੋਗੀ ਮਿਲਣੀ ਪਲ ਵੇਲੇ

ਅਪਣੀ "ਮੈਂ" ਵੀ ਲਾਭੇ ਰੱਖਾਂ।

(ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ — ਸਫਾ 12)

ਇਉਂ ਹਰ ਕਵਿਤਾ ਪਿੱਛੇ, ਕਈ ਵਾਰ ਹਰ ਸ਼ੇਅਰ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ; ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਸੁਣਾਵਾਂਗਾ। ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸੌਂ ਨਾ ਜਾਣ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਗੰਭੀਰ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਵੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੀ ਸੌਂ ਜਾਵਾਂ।

ਧਾਰਮਿਕ

ਦਰਪਣ

ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ

ਕਿਸਤ ਚੋਈ

ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ

ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ (ਮੈਨੀਟੋਬਾ)

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹਿਰ ਸਕਦਾ ਨਾ ਰਾਣੀ, ਨਾ ਕੋਈ ਧਨਵਾਨ ਨਹਿਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਭਿਖਾਰੀ। ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ, ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਦੀ ਜਦ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਅਵਸ਼ ਆਪਣੇ ਸਭ ਸੰਸਾਰਕ ਸਬੰਧ ਪਿਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੀਵ ਲਈ ਇਹ ਆਵੇਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪੇ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਅਲਪਕਾਲਿਕ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰ ਲਵੇ।

ਸੰਸਾਰ, ਸੱਚੇ ਓਅੰਕਾਰ ਦਾ, ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਈ ਬੂਠ, ਲੁਪਤਾ, ਭੁਲੇਖਾ ਜਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਉਤਪੰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਇਸ ਦਾ ਕਰਣਹਾਰ ਹੈ ਇਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਦੀ ਹੋਂਦ, ਉਸਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ, ਸਦਾ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

“ਸੰਸਾਰ, ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੇ, ਇਕ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਦੀ ਸਚਾਈ ਹੈ।” ਇਸ ਵਾਕ ਦੇ ਕਈ ਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ, ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਬੜਾ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਸਚਾਈ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ ਸਦੀਵੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ (eternal) ਸੱਚ ਹੈ।

ਸ਼ਾਤਰ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿ ਓਅੰਕਾਰ-ਹੀਣ ਤੋਂ ਓਅੰਕਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਸਾਢੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਸੰਭਵ ਉੱਤਰ ਹਨ :

1. ਓਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ (All Powerful) ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਲਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਕੋਈ ਐਸਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ।

2. ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸੀਮਤ ਬੁੱਧੀ ‘ਕੁਝ ਨਾ’ ਵਿਚੋਂ ‘ਕੁਝ’ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾਸਦੀ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਸੰਭਾਵੀ (potential) ਚੀਜ਼ ਦਾ ਆਪਣੇ ਯਥਾਰਥਕ (actual) ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ।

‘ਸੰਭਵਤਾ’ ਅਤੇ ‘ਯਥਾਰਥਤਾ’ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਇਕ ਪਿਪਲ ਦਾ ਬੀਜ, ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਅਣੂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਏਹੀ ਬੀਜ 50 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਅਤੇ 500 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਅਸਥਾਨ ਘੇਰਨ ਵਾਲੇ ਦਰਖਤ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਛਾਯਾ ਜਾ

ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਛੋਟੇ ਜੇਹੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਰੁੱਖ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ? ਅਸੀਂ ਜਦ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਿਆ ਬੀਜ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਚ 50 ਫੁੱਟ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਰੁੱਖ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰੁੱਖ ਬੀਜ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ। ਰੁੱਖ ਬੀਜ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਂਦ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਿਪਲ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬੀਜ ਵਿਚ, ਸੰਭਾਵੀ (potential) ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜ ਇਹ ਆਪਣੇ ਯਥਾਰਥਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਸੰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਯਥਾਰਥਕ। ਚੀਜ਼ ਦਾ ਯਥਾਰਥਕ ਰੂਪ, ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀ ਹੋਂਦ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਜਿਸ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ‘ਕੁਝ ਨਾ’ ਵਿਚੋਂ ‘ਕੁਝ’ ਕੱਢਣ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਅਦਿੱਖ ਸੰਭਾਵੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਟਮਈ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਕਰਮ ਹੈ।

ਓਅੰਕਾਰ ਸੱਚ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੰਸਾਰ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਵਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ, ‘ਕੁਝ ਨਾ’ ਵਿਚੋਂ (out of nothing) ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦੇਂਦਾ। ਜਗਤ ਰਚਨਾ ਉਸਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਰੂਪ ਦਾ ਹੀ ਯਥਾਰਥਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਏਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਰਚਨਾ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਲੋਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਪਸਾਰ, ਵਿਸਤਾਰ, ਖਲਾਰਾ ਜਾਂ ਫੈਲਾਉ ਕਰਨ, ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਵਾਕ ਹਨ

ਨਦਰੀ ਆਵੈ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਰਈਆ। (833 : 17)

ਪਸਰਿਓ ਆਪਿ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ।

ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਰੰਗ। (275 : 8)

ਕਈ ਬਾਰ ਪਸਰਿਓ ਪਾਸਾਰ।

ਸਦਾ ਸਦਾ ਇਕੁ ਏਕੰਕਾਰ। (276 : 12)

ਉਪਰਲੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ, ‘ਬ੍ਰਹਮ’ ‘ਪਾਸਾਰ’, ‘ਪਸਰਿਓ’ ਅਤੇ ‘ਤਰੰਗ’ ਦੇ ਪਦ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ‘ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ’, ‘ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਫੈਲਾਉ’, ‘ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ’ ਅਤੇ ‘ਲਹਿਰਾਂ’ (ਭਾਵ, ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਾਂ) ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਜੇ ਇਕ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਆਤਮ ਨੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਨਿਰ-ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਓਅੰਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਸਚਾਈ ਦੇ ਦੋ ਪਾਸੇ ਹਨ

ਨਿਰੰਕਾਰ ਆਕਾਰ ਆਪਿ,

ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਏਕ।

ਏਕਹਿ ਏਕ ਬਖਾਨ ਨੈ,

ਨਾਨਕ ਏਕ ਅਨੇਕ। (250 : 12)

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਗੁਣ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਜਗਤ, ਅਸਲ ਵਿਚ,

ਅਦਾਰਾ ‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੋਹਾਂ ਪਰਵਾਰਾਂ ਨੂੰ

ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ

ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ

ਇਕ ਹੀ ਸਚਾਈ ਦੇ ਦੋ ਨਾਮ ਹਨ। ਜਿਸ ਸਰਵ-ਉੱਚ ਸੱਚ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ‘ਉਹ ਇਕ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਹੈ’, ਕਹਿ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸੇ ਸੱਚ ਨੇ ਅਨੇਕਤਾ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਤਰ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝਣਾ ਅਤਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਤੇ ਓਅੰਕਾਰ, ਇਕ ਅਤੇ ਅਨੇਕ, ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਹੱਸਪੂਰਨ ਗੱਲ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨਹੀਂ। ਏਥੇ ਲੋੜ ਹੈ ਕੇਵਲ ਉਦਮ ਅਤੇ ਪਿਰਸ਼ਮ ਦੀ। ਇਕ ਉਦਮੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਆਸ਼ੀਲ ਸ਼ਾਤਰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪੈਂਡੇ ਦੀਆਂ ਸਭ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ, ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ :

ਨਿਰਗੁਣ ਸਰਗੁਣ ਆਪੇ ਸੋਈ।

ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ ਸੋ ਪੰਡਿਤੁ ਹੋਈ। (128 : 12)

ਨਿਰਗੁਣ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਸਰਗੁਣ ਸੰਸਾਰ, ਦੋ ਇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰ, ਪੰਡਤ ਜਾਂ ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ

ਓਅੰਕਾਰ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੰਸਾਰ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਰਜਾ ਦੀ ਸਚਾਈ ਹੈ।

ਪੁਰਖ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਅੰਕਾਰ ਨੂੰ ‘ਪੁਰਖ’ ਕਿਹਾ ਹੈ। ‘ਪੁਰਖ’ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਕਿ ‘ਪੁਰਸ਼’ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅੰਦਰ, ਮਾਨਵ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਗੁਰੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਸਾਧਾਰਨ ਪੁਰਸ਼ ਗੁਰੂ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਕਰਤਾਰ ਲਈ ਇਕੋ ਹੀ ਪਦ ‘ਪੁਰਖ’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਾਂਝੇ ਤੱਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਜਾਨ, ਬੁੱਧੀ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਕਰਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਉਹ ਚਾਰ ਤੱਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ‘ਪੁਰਖ’ ਪਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਚਾਰ ਸੂਖਮ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ (whole) ਹੋਵੇਗਾ, ਓਥੇ ਕੋਈ ਪੁਰਖ ਜ਼ਰੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸ਼ਾਤਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪੰਜ-ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪੁਰਖ ਦਾ ਆਵੇਸ਼ਕ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ। (ਚਲਦਾ)

ਬੀਬੀ ਰਾਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਪੁਤਰੀ ਸ:ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ

ਗਲਬ ਰਣ ਸਿੰਘ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਸ਼ੁਭ

ਵਿਵਾਹ 18 ਫਰਵਰੀ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ

ਕਾਕਾ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਿਲ ਪਿੰਡ ਛੱਜਾਵਾਲ

ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਨਾਲ ਹੋਇਆ।

ਬੀਬੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸੁਭਾਗ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

Y.F. Chong & Co.

#1 - 862 E. Broadway, Vancouver,
B.C. V5T 1Y1

ACCREDITED PUBLIC ACCOUNTANTS

MON.-FRI. 8:30 - 7:00 P.M.

SAT. 9:30 - 4:00 P.M.

PERSONAL & CORPORATE
INCOME TAX RETURNS

ਕੇਵਲ 18 ਡਾਲਰ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਟੈਕਸ ਦੇ ਫਾਰਮ
ਭਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ।

TELEPHONE : 875-6918

S. & S. INSURANCE

Two Locations to Serve You

6658 Main St. Vancouver, B.C.

5936 Fraser St. Vancouver, B.C.

ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਦੇ ਰੇਟ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਹਨ ... ਪਰ ਫਰਕ ਦੋਸਤੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਹੈ ... ਤੇ ਉਹ ਦੋਸਤੀ ਭਰੀ ਸੇਵਾ ਤੁਹਾਨੂੰ S & S Insurance ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੇ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਇਨਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

RENEW EARLY INSURANCE

* FINANCING AVAILABLE

* SAFE DRIVING DISCOUNT (if eligible)

FRASER St. Ph. 321-6442

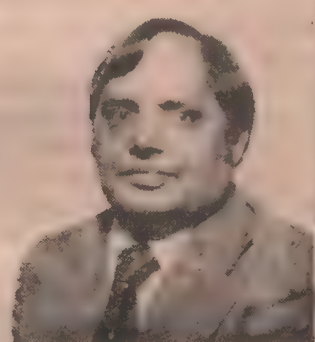
Ph. 324-2311

ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

324-5711

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਸ਼ਬਦਮੰਡਲ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ,
'ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ' ਨੇ ਜੋ ਰੋਲ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਵਿਚ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹੈ। ਫਿਰਕੂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਲਦੀ ਤੇ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਜਾਓ। ਪੁੱਠੀ ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਂ-ਪਰਛਾਣਾਂ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰ ਲੈਣ ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਝੁੱਬ ਮਰਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਜਾਣੀ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਚੱਕਰ ਚਲਾਉਣਗੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੀਹ ਤੋਂ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਬੇਸ਼ਰਮ ਤੇ ਫੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮਸਤ ਚਾਲ ਚਲਦੇ ਜਾਓ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹੋ। ਜੋ ਰੋਲ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕੁਝ ਚਿਰ ਤੱਕ ਉਹ ਰੋਲ ਆਪਣੇ ਨੰਗੇ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸਚਿੰਤ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਜਾਓ।

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ,

ਤੁਹਾਡਾ ਸਾਥੀ
ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਐਡਮਿਟਨ

ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ,

ਆਪ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਮਰੇਡ ਸੰਘੋੜਾ ਆਦਿ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਛਾਪਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਪਰ ਹੋਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ 65 ਡਾਲਰ ਹਰ ਸਿਰਨਾਮੇ ਲਈ ਕਿਉਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀਆਂ ਛਾਪੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਲਏ। ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਖਾਤਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਗਰਾਂਟ ਵੀ ਲੈਣ। ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇਹੀਆਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀਆਂ ਅੱਗੇ ਵੀ ਛਾਪੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀਆਂ ਮੁਫਤ ਵੰਡੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਡਾਲਰ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਪੀ ਵੇਚੀ ਸੀ ਪਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਸ ਬਹਾਨੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਡਾਲਰ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕਤਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਕਿ ਨਾਲੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ 65000 ਡਾਲਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਓ, ਫੇਰ ਉਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਚ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਡਾਲਰ ਕਮਾਓ।

ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਕੁਝ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਛਾਪੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਇਟਰਵਿਊ ਲਈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਗਈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਤੋਂ 65 ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ ਆਪ ਨੂੰ 15 ਫੀਸਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਣੀ ਕਿ ਪੈਣੇ ਦਸ ਡਾਲਰ। ਜੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਅਜੇ ਨਾ ਲੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਗਿੱਝੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰੋ। ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਲਰ ਕਿਉਂ ਦੇਈਂ ਜਾਵਾਂ? ਮੈਂ ਉਂਜ ਹੀ ਆਪਣੇ ਗਿੱਝੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦਸ ਦਸ ਡਾਲਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਲਵਾਂਗਾ। ਇਹ ਕਮੀਨਗੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਤੇ ਉਹ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜੇਹੀ 'ਸੇਵਾ' ਕਰਨ ਵਾਲੇ 'ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ' ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੁਕੰਨੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੀ। ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਇਹ ਖਤ ਜ਼ਰੂਰ ਛਾਪ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਬਚ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਚਲਾਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜੇਹੇ ਏਜੰਟ ਰੱਖ ਲੈਣੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭੱਲੇ ਗਿੱਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਟ ਭਰੀ ਜਾਣਗੇ। ਸੋ ਇਹ ਖਤ ਛੇਤੀ ਛਾਪਣਾ। ਦੇਰ ਨਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

ਆਪਣਾ ਪਾਠਕ
ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਵੇਲੂਵਰ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 'ਚ ਦੋ ਲੁਟੇਰੇ ਫੜੇ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ — ਪੁਲਸ ਨੇ ਪਿਛਾ ਕਰਕੇ ਦੋ ਭਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਵੀਰਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਤਲਵੰਡੀ ਭਾਈ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਕੂਟਰ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ।

ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਏ. ਸੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਭਾਕੂਆਂ ਕੋਲੋਂ ਸਕੂਟਰ ਤੇ ਨਕਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਪੰਜਾਬ ਬੰਦ" ਦ ਦੌਰਾਨ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਕੋਲੋਂ ਖੋਹੀ ਗਈ ਰਾਈਫਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਈਰਾਨ ਇਰਾਕ ਨੂੰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਅਪੀਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਈਰਾਨ ਤੇ ਈਰਾਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਪਾਸਤੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ। ਇਰਾਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੱਦਮ ਹੁਸੈਨ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਜ਼ੇਸਲਾਮ ਸੈਯਦ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਉਪਰ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਉਪਰ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨਗੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

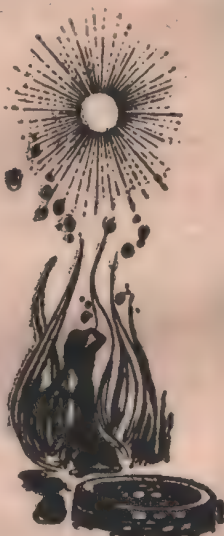
ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਛਿੰਦਾ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ

ਫਗਵਾੜਾ — ਜੁਡੀਸ਼ਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਇਟਰਪੋਲ ਵਲੋਂ ਕਠਮੰਡੂ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਛਿੰਦਾ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਲਾਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਫਤਰ ਵਿਚ 1 ਲਖ 42 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇ ਡਾਕੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਸ ਨੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਛਿੰਦਾ ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਦਾਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਿਛੋਂ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁਸਕਰਾ ਕਿ ਦਰਦ ਵੀ ਮੁਸਕਾ ਪਵੇ
ਛੇੜਿਆ ਹੈ ਗੀਤ ਨੂੰ, ਝੁਣਕਾਰ ਨੇ।

ਤੇਰੇ ਅੱਥਰੂ ਪੀੜ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਨੇ।
ਪਿਘਲਦੀ ਅਗਨੀ ਦੇ ਇਹ ਅੰਗਿਆਰ ਨੇ

ਫਿਰਕੂ ਨਾਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਡੰਗ ਲਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ — ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਕਾਲੇ ਫਨੀਅਰ ਨਾਗ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਡੰਗ ਮਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ ਉਪਰ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਦਾ ਰੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਫ਼ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫੇਰ ਜੇ ਕਿਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਿਤੇ ਬਾਰੇ ਸਮੂਹਿਕ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਨਿਰਪੱਖ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਰ ਵੀ ਪਤਲੀ ਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਰਕੂ ਲੀਹਾਂ ਉਪਰ ਵੰਡੇ ਇਹ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

Canada to India. Direct.

No matter where you live in Canada, the fastest, most logical way to India is with us. Air-India flies comfortable 747 aircraft direct from Montreal's Mirabel Airport to New Delhi and Bombay every Wednesday and Saturday evenings. There are many convenient connecting flights to Montreal.

On Air-India, you're allowed two pieces of luggage. And since you fly direct to India, there are no en route airport taxes or overnight stops. All of which helps to make us the most economical way to India.

On board your airline, you'll enjoy world famous Maharajah Service including complimentary Indian movies, free use of headsets for our four channels of Indian music as well as delicious Indian cuisine, vegetarian and non-vegetarian.

Or you may choose one of our exciting continental meals.

Just call your travel agent, or Air-India's general sales agent at the phone numbers below.

AIR-INDIA

We're your airline.

Montréal: 842-1805 or
toll-free: 1 (800) 361-2813

Toronto: 865-1033 or
toll-free: 1 (800) 268-9582

Vancouver: 879-0271 or
toll-free: 1 (800) 663-3433

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨਾਵਲ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਏਸ਼ੀਆ ਖ਼ੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਰਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ

13487, 98 ਏ ਐਵੇਨਿਊ, ਸਰੀ, ਬੀ. ਸੀ.

ਏਸ਼ੀਆ ਖ਼ੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

#201 - 2001 E. 36 Ave. (Victoria Dr.) Vancouver

ਕੀਮਤ : 5 ਡਾਲਰ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਮ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਸਾਨੂੰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਸਟਰਾ ਬੇਰੀ, ਰੈਸਪ ਬੇਰੀ, ਬਲੂ ਬੇਰੀ, ਕਰੇਨ ਬੇਰੀ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੰਮ ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਥੋੜੇ ਕੰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਟੋਬਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਾਸਬ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 20 ਵੀਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਕਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ :

KARAM SINGH

2952 BURNS ROAD

PORT COQUITLAM, B.C. V3C 3V4

ਅਰਜ਼ੀ

ਨਾਮ : ਫੈਮਲੀ ..... ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ .....

ਪਤਾ : ਮਕਾਨ ਨੰ: ..... ਸਟਰੀਟ ..... ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂ ਟਾਊਨ .....

ਫ਼ੂਨ ਨੰ: ..... ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੀ .....

ਫ਼ੋਟੋਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ .....

ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ .....

ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਥੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਂ .....

ਪਤਾ .....

ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ .....

ਕੁਝ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਨਾਗ ਨੇ ਨਹੀਂ ਡੰਗਿਆ, ਛੱਡਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਧਨ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਹਨ। ਬਹੁਤਾ ਮਾਤਾ ਹਾਲ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਰੇਸ ਦਾ ਮੁਖ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦੀਆਂ ਇਕ ਦੋ ਅਖਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਹਮਾਇਤੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ।

‘ਕੈਨੇਡਾ ਦਰਪਣ’ ਆਪ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਰੋਰੋ।

(ਪੰਨਾ 4 ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ)

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ ਤੇ ਕਲਚਰ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸੋਚ ਹੇਠ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਤੇ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਾਇਰ ਹਾਸਿਮ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ, ਆਦਿ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਲਚਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮਾਹਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਥਾਂ ਹਾਸਿਲ ਨਹੀਂ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਜਨਮ ਜਾਂ ਨਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪਣਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਆਰੀਆ ਨਸਲ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੂਲ ਸੋਮਾਂ ਆਰੀਆ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਾਵੜੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਕੁਝ ਮਸਲੇ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਾਇਕੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਸਾਬਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰਾ 'ਸ਼ਬਾ' ਮੰਗਣ ਵਿਚ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਮਸਲਾ ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਹੈ। ਲਹਿੰਦੀ ਪੋਠੋਹਾਰੀ, ਲਾਹੌਰੀ, ਆਦਿ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਡਰਡ ਪੰਜਾਬੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਬਕੋਲ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬਾਸਿਤ: "ਪਾਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰੰਗ ਨੇ, ਪਰ ਅਸਲ ਇਕੋ ਏ ਜਿਸ ਦਾ ਫਰਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਏ, ਆਪਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ।"

ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬਾਸਿਤ ਦੇ ਮੱਦ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਣਾ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪਾੜ ਆਏ ਦਿਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੋਨੋਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ (situations) ਵੱਖ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਅਜੇਹਾ ਫਰਕ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਕਿਉਂ ਨ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਹ ਪਾੜਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਮੁਸ਼ਕਿਨ ਹੈ, ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਇਕੋ ਜ਼ਬਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਫਰਕ, ਉਰਦੂ ਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਦੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਤੇ ਰੇਡੀਓ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਘਟ ਗਈ ਪਲੇ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਸੀਂ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗ੍ਰੀਕ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਆਸਿਫ਼ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਗਿਲਾ ਹੈ ਕਿ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਜਦ ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਦੂਜੇ ਸਿਆਣਿਆਂ ਮੇਰੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਖਾਹਿਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੱਖ ਨ ਸਮਝ ਸਕਿਆ।" ਸਾਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਆਸਿਫ਼ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਲਫਜ਼: ਸਕਾਫਿਤ, ਜਦੀਦੀਅਤ, ਖਲੂਸ, ਵਗੈਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਚੰਦ ਇਕ ਸਿਆਣਿਆਂ ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਉਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਬੂਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ 'ਹਿੰਦੁਆਉਣ' ਅਤੇ 'ਸਿਸਕ੍ਰਿਤਾਉਣ' ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੋਸਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਆਮ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸੋਂ ਹਿੰਦੁਆਉਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਸਿਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ। ਪਰ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿਚ ਸੈਂਕੜੇ ਉਰਦੂ/ਫਾਰਸੀ/ਅਰਬੀ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਕੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੋਠ ਤੇ ਸਾਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਵਰਤੀ ਹੈ। ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਸਕ੍ਰਿਤ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੁ ਪੱਖ ਤੋਂ ਅਤੇ ਪਾਕ-ਪੰਜਾਬੀ ਫਾਰਸੀ ਤੇ ਅਰਬੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਤਤਸਮ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਜਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ, ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੰਜਾਬੀਅਤ (ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰ) ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਤਾਕ ਬਾਸਿਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਰਖਣ ਵਾਲੇ ਦਾਨਿਸ਼ਵਰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਹ ਫਾਰਸ ਤੇ ਅਰਬ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਨਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਵਰਗੇ ਹਮਲਾਆਵਰ ਪੇਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਆਪਣੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਧੜਾ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ਦੜੇ ਅਤੇ ਹੜੱਪਾ ਦੀ ਤਹਿਜੀਬ (ਸਭਿਅਤਾ) ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਤੁਰਦੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਿਖੇੜਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

"ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂ ਹੈ" "ਜਾਂ ਹਮ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਆਦਿ ਦੀ ਚਰਚਾ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹਾਨੀ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪ ਹੀ ਹਾਂ।

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਕੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਦਰੀ ਜ਼ਬਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਖਬਰ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬਾਛਾਂ ਖਿੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਯਾਰਵਾਂ ਜਾਂ ਸਤਵਾਂ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨ ਰਾਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜਾ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਫਿਲਾਸਫਰ ਜਾਂ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਯੂ. ਐਨ. ਓ. ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹਦੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਚੁੱਕੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਇਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਤੇ ਆਲਿਆ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵੀ ਬੜੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਇਕ ਜਾਪਾਨੀ ਮਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕਰਕੇ ਹੋਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਵੀ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਡਾਕਟਰ ਜਦ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹੋਦਰਬਾਦ ਤੋਂ ਪੁੱਜੇ ਇਕ ਸੱਜਣ ਕੰਨਾਂ ਉਪਰ ਹੱਥ ਧਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ "ਤੋਬਾ" ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਕ ਪਿਤਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਕ ਪਤੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੇ।

ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚਿੰਤਾ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਮ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਪੇ ਉਰਦੂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਜੇ ਉਹ 'ਸਾਂਝੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ' ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਇਸ ਹਮਾਮ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੰਗੇ ਹਾਂ। ਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਇਹਸਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਸ਼ੁਆਬੇ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਲਈ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। "ਪੰਜਾਬੀਅਤ" ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਢੰਗ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਘਰ ਤੋਂ ਚਲ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਮੇਲਨ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਇਹੀ ਇਕ ਢੰਗ ਹੈ।

Real Plumbing & Electrical Supply

7211 Main St. (at 56th Ave.)

VANCOUVER, B.C. V5X 3J3

* Sales & Service

* Plumbing

* Heating

* Electrical Hot Water Tank

* Ceramic Tiles Installation

Do-It- Yourself

* We repair fridges & stoves

Satwinder Reehal

Ph. 324 - 7066

For The Best In Life

The National Life Assurance Company of Canada, one of the country's fastest growing major life insurance companies is seeking:

Representatives

- * No investment necessary
- * No ceiling on income, our top sales people earn over \$100,000 a year
- * opportunity to earn \$25,000 to \$35,000 in first year
- * Group benefits package
- * Opportunity to enter management in 18 months to two years
- * Complete company and industry training up to achievement of a professional degree
- * Initial financing is paid to each representative hired. Financing is not repayable

For an appointment contact:

Jagjit S. Sidhu
Sales Manager

National Life
Of
Canada

#501 - 1155 W. Pender, Vancouver, B.C.

Ph. 685-1041

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਉਠਿਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ — ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਈ ਤਿੰਨ ਧਿਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ 14 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚੋਂ ਹੋਈ ਫਾਇਰਿੰਗ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਉਠਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਪੁਲਸਮੈਨਾਂ ਉਤੇ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ।

ਖ਼ਬਰ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਕਿਹਾ ਇਹ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਬਾਹਰੋਂ ਕੋਈ ਭੜਕਾਹਟ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੋਲੀ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੋਇਆ।

ਦਿਸ਼ ਕਿ ਮੌਤ

ਬਲਬੀਰ ਪਰਵਾਨਾ

ਦਰਿਆ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਤੱਕਣ ਆਈ ਇਕ ਸੈਲਾਨੀ ਟੋਲੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਂ ਚਲਦੇ ਕੇਮਾਂ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੈਮਰੇ 'ਚ ਹੋਵ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਥਾਂ ਕੇਮਾਂ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਮਿੱਟੀ ਖੋਦ ਰਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਟੋਲੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਮਰੇ ਦੇ ਅੱਖ ਵਿਚੋਂ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਚਮੁੱਚ ਈ ਵਧੀਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਐ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਖਦਿਆਂ ਦੇਖਦਿਆਂ ਪਹਾੜ ਦੀ ਢਾਹ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਬਚਣ ਲਈ ਭੱਜ-ਨੱਠ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ।

ਮਿੱਟੀ ਹਟਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕਰੇਨ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ। ਬਚੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਉਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਢੇਰ ਨੂੰ ਹਿਕਾਰਤ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤੱਕਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁੜ-ਕੇਮ 'ਤੇ ਲਗ ਗਏ।

"ਢਾਹ ਮੁੜ ਡਿੱਗ ਸਕਦੀ ਐ, ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਤੇ ਹਟ ਜਾਓ।" ਇਕ ਸੈਲਾਨੀ ਨੇ ਹਮਦਰਦੀ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਵਜੋਂ ਕਿਹਾ।

"ਅੱਧ ਕਾਮ ਕਰਾਂ ਕਰੋ, ਬਾਬੂ ਜੀ --"

ਇਸ ਦਾ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਵੀ ਜ਼ੁਆਬ ਨਾ ਆਇਆ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਿਟ-ਬਿਟ ਕਰ ਕੇ ਕੰਮ ਲੱਗੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਲ ਤੱਕਦੇ ਤੇ ਕਦੀ ਸਾਹਮਣੇ ਖੱਪਾਂ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੇ ਪਹਾੜ ਵਲ।

ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਵੇਹਣ ਲਈ,

ਧਰਤੀ ਪੱਧਰ ਕਰਦੇ ਲੋਕ।

ਹਰ ਦਿਨ ਦੂਣ ਸਵਾਦੇ ਹੋ,

ਪੈਰ ਅਗਾਂਹ ਧਰਦੇ ਲੋਕ।

ਗਦਰੀ ਬਾਬਾ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਗਦਰੀ ਤੇ ਕਾਮਾ' ਪੁਸਤਕ

ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਖਰੀਦੋ
ਸੰਪਾਦਕ : ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ
ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ:
ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ 'ਯਕਦਮ' ਦੀਆਂ
ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਕੀਮਤ : ਪੰਜ ਡਾਲਰ

Nash N.S. Gill

Barrister & Solicitor
Notary Public

Personal injury & I.C.B.C.
claims, Divorces,
Immigration, Estates &
Criminal

ਕਾਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗ ਜਾਣ
ਨਾਲ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਦੇ ਕੇਸ ਤੇ ਡਾਈਵੋਰਸ-
ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕੇਸ ਆਦਿ
ਹੈਂਡਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਿਲੋ ਜਾਂ ਫੂਨ ਕਰੋ

Bus. 853-9322

Res. 826-8207

New Office located at:

33232 South Fraser Way
Abbotsford, B.C.

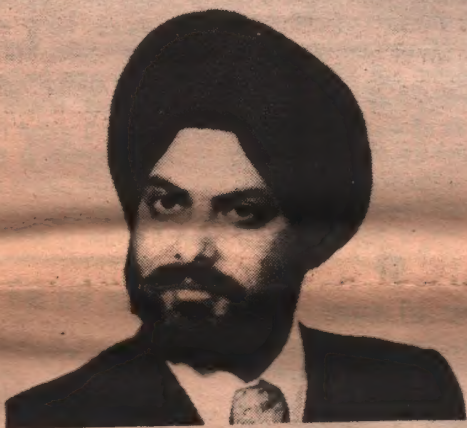
ਸੰਸਾਰ ਦਰਪਣ

ਲਾਹੌਰ 'ਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫੌਜੀ ਟਰੱਕ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ—ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣ ਦੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁਧ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਟਰੱਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਦੇ ਤੇ ਚੀਫ ਡੀਨਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਭੰਨ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੱਟੜ ਜਥੇਬੰਦੀ ਜਮਾਤ-ਇ-ਇਸਲਾਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਿੰਗ ਇਸਲਾਮੀ ਜੀਮਾਤ-ਇ-ਤਲਬਾ ਨੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਜਥੇਬੰਦੀ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ-ਉਲ-ਹੱਕ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਹਦਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਲਾਮੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਸ਼ੋਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਥੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਲੂਸ ਕਢਿਆ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਸਿਟੀ ਸੇਵਿੰਗ ਕਰੈਡਿਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕਰ ਲਓ!

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੱਜਣ ਹਨ।

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਪੰਜਾਬੀ(ਵਿਡੀਓ) ਮਾਰਕਿਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤਜਰਬਾਕਾਰ ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਮਾਹਰ ਹਨ।

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ :

324-2311

●ਤਿੰਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਵੋਟ ਕੈਂਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਮੁਬਾਰਕ ਦੇ ਆਖੇ ਨਾ ਲੱਗਾ

ਕਾਹਿਰਾ — ਮਿਸਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਨੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਤੋਂ ਪਰਤਣ ਬਾਅਦ ਹੀ ਫਲਸਤੀਨੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ ਸਬੰਧੀ ਮਿਸਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਮਤ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਇਸਰਾਈਲ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਬਾਰੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਆਗੂ ਯਾਸਰ ਅਰਾਫਤ ਅਤੇ ਜੋਰਡਨ ਦੇ ਕਿੰਗ ਹੋਸਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਯੋਗ ਅਮਨ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿੰਗ ਹੋਸਨੀ ਅਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮਿਸਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ ਪੀ. ਐਲ. ਓ. ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੈਚਰ 'ਤੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ

ਲੰਡਨ — ਬ੍ਰਿਟਾਨਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਗਰੇਟ ਥੈਚਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਯਕੀਨ ਪੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੈਚਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਓਮਾਨ ਵਿਚ 30 ਅਰਬ ਰੁਪੈ ਦਾ ਠੋਕਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਠੋਕਾ ਓਮਾਨ ਵਿਚ ਇਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੀਮਤੀ ਬੈਚਰ ਨੇ ਓਮਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਇਹ ਠੋਕਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਮਾਰਕ ਬੈਚਰ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਦਿਤਾ।

ਇਸ ਦਾ ਇਕਸ਼ਾਫ 'ਸੰਡੇ ਅਬਜ਼ਰਵਰ' ਨਾਂ ਦੇ ਅਖਬਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀ ਆਗੂ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਸ਼ੀਮਤੀ ਬੈਚਰ ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਮੰਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ।

ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਦੇ ਡੇਢ ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਤ ਹੜਤਾਲ ਇਕ ਮਾਰਚ ਤੋਂ

ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ — ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲਗਭਗ ਡੇਢ ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬੈਨਸ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਇਕ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਅਨਿਸ਼ਚਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਸਟਾਫ ਵੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਪੀ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਸਿਯਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਹੜਤਾਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਬੈਨਸ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ 29 ਫਰਵਰੀ ਤਾਈਂ ਸਾਡੀ ਮੰਗ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਡੇਢ ਲੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ

ਰੰਗ ਮੁਹੱਬਤ ਹੈ, ਔਰ ਮੁਹੱਬਤ ਕੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਛੂਤੇ ਹੁੰਦੇ ਭੀ ਤੁਮਹਾਰੇ ਹਾਥ ਇਸ ਮੁਹੱਬਤ ਮੇਂ ਰੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹੈਂ !

ਮਾਸਕੋ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ

ਮਾਸਕੋ — ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਸੋਵੀਅਤ ਮੁਖੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਨਸਤਾਨਤਿਨ ਚੋਰਨੋਮਕੋ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਜ਼ਿਆ-ਉਲ-ਹੱਕ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਰਤ ਆਏ। ਪਾਕ ਦੂਤਾਵਾਸ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਨੇ ਸੋਵੀਅਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਚੋਰਨੋਮਕੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੋਵੀਅਤ ਆਗੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਇਵਾਜ਼ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ।' ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੁੱਜਦੇ ਹੀ ਜਨਰਲ ਜ਼ਿਆ ਨੇ ਜੋ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਰਾਏ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਫੜਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਿਧੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਪਰ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਹਨਾਂ ਆਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਕੋਨਸਤਾਨਤਿਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਧਣਗੇ।

ਮਾਸਕੋ ਵਿਖੇ ਕਿਊਬਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਿਲਣੀ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਲੜਾਈ ਤਾਂ ਕਿਊਬਾ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਉਪਰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸਤ ਵਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 12 ਅਗਸਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਮਾਰਚ 1985 ਵਿਚ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲਿਬਨਾਨ ਨੀਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ੍ਹ ਰੀਗਨ — ਸੁਲਜ਼ ਮਤਭੇਦ ਹੋਰ ਡੂੰਘੇ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ — ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਿਬਨਾਨ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰੀਗਨ ਨਵੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਲਜ਼ ਇਸ ਦਾ ਸਖਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਲੋਂ ਇਸਰਾਈਲੀ-ਲਿਬਨਾਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਰੇ ਰੀਗਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲ ਉਪਰ ਹੋਇਆ ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਦਾ ਹਿਸੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਜਾਂ ਇਸਰਾਈਲ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਬਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਲਜ਼ ਸਮਝੌਤਾ ਟੁਟਣ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਦਲ ਲੱਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲਿਬਨਾਨ ਤੋਂ ਇਸਰਾਈਲੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸਰਾਈਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਟੁਟਣ ਤੇ ਉਹ ਦੱਖਣੀ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਗੇ।

ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਧਾਨ ਗਾਮਿਆਲ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ ਲਈ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਹੋਇਆ।

ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪਰੈਸ ਸਕੱਤਰ ਲੈਰੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਗਾਮਿਆਲ ਦੇ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ

ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਲਿਕ

Narinder N. Malik

Barrister, Solicitor & Notary

ਜਾਇਦਾਦ, ਮਾਰਗੇਜ਼, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ, ਐਵੀਏਵਿਟ, ਤਲਾਕ ਆਦਿ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ

#202, 634 - 6th Ave. S.W.
CALGARY, ALBERTA T2P 0S4

Ph.(403)263-1300

ਜਾਪਾਨ ਸਾੜੀ ਹਾਊਸ ਕੈਲਗਰੀ ਵਿਚ

ਵਧੀਆ ਕਪੜਾ—ਵਾਜਬ ਭਾਅ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟਾਂ, ਸਾੜੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਫੈਬਰਿਕਸ ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਸਾੜੀ ਹਾਊਸ ਪਹੁੰਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ ਦੁਪੱਟੇ ਸਮੇਤ ਵਧੀਆ ਚੋਣ ਲਈ ਇਕੋ ਇਕ ਦੁਕਾਨ ਹਫਤੇ ਦੇ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਖੁਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ

2, 4602 - 17th Ave. S.E. Calgary, ALTA

Ph.(403)273-6905

Harcharan S. Sanghera

B.A.,(Hons.)B.T.

We wish to let everybody know, that Harry, top salesman has rejoined our firm, and is eager to help in matters of real estate.

Call (403)274-9586

COMMISSIONER

FOR

OATHS

HEIN

REAL ESTATE CORPORATION 272-3382

ਫਿਲਮ

ਦਰਪਣ

ਮੁਨਮੁਨ ਤੇ ਮਿਥੁਨ : ਮਿਥੁਨ ਦੇ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ

ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਸੈਨ ਦੀ ਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕਲ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣਨ ਲਈ ਹੱਥ ਅਜਮਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਮਿਥੁਨ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਸ਼ੱਤੀ ਸ਼ੇਰੀ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ੀਸ਼ਾ' ਹੀਰੋਇਨ ਵਜੋਂ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਪਤਾ ਇਹ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਇਕੋ ਗੱਲ ਹੀ ਬਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਰੁਕ ਗਈ।

ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ ਜਦੋਂ ਕਲਕੱਤੇ ਤੋਂ ਬੰਬਈ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਸਰ ਗਿਆ। ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਮਿਥੁਨ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਮਿਥੁਨ

ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੰਬਈ ਦੀ ਫਿਲਮੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਿਖਰ ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਚੁਆਨ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਵੀ ਹੈ। ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਤਲੀ ਭਾਂਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਮਿਥੁਨ ਉਸਦਾ ਆਸ਼ਕ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਲਕੱਤੇ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਕ 'ਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਮਿਥੁਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਦੌਰ 'ਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਨਮੁਨ ਨੇ ਮਿਥੁਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਆਪਣੇ ਲਾਗੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ।

ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਉਹ ਆਈ ਤਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਮਿਥੁਨ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਪਈ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੀ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਇਹ

ਮੁਨਮੁਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਉਤਰਿਆ ਮਿਥੁਨ ਚੱਕਰਵਰਤੀ

ਚਰਚਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਮੁਨ ਮਿਥੁਨ ਨੂੰ ਇਕ ਜੋਕ ਵਾਂਗ ਚਿੰਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਹੀਰੋਇਨ ਲੈਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁਨਮੁਨ ਇਹ ਗੱਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਰ 'ਲਛਮਣ ਰੇਖਾ' ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਨਮੁਨ ਇਸੇ 'ਲਛਮਣ ਰੇਖਾ' ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਮਿਥੁਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਸੈਨ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ 'ਲਛਮਣ ਰੇਖਾ' ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਫਿਲਮ 'ਆਧੀ' ਦੀ ਸ਼ੁਟਿੰਗ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੁਨਮੁਨ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਸੈਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਸੈਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਐਕਟਰ ਉਤਮ ਕੁਮਾਰ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਰੋਮਾਂਸ ਚਲਦਾ ਸੀ। ਮੁਨਮੁਨ ਨੇ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਏ ਹਨ।

ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ ਤੇ ਮਿਥੁਨ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਿਥੁਨ ਮੁਨਮੁਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੁਨਮੁਨ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਮਿਥੁਨ ਆਪ ਵੀ ਉਸ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਲੈ ਰਿਹਾ

ਹੈ। ਮਿਥੁਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਸੁੱਟੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਟਿਕਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ 'ਐਕਸਪਲਾਇਟ' ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁਨਮੁਨ ਵੀ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰੀ ਗਈ। ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ? ਸਿਰਫ ਕੈਰੀਅਰ ਲਈ।

ਪਰ ਮੁਨਮੁਨ ਸੈਨ ਦਾ ਪਤੀ ਕਿਉਂ ਇਹ ਤਮਾਸ਼ਾ ਚੁਪ ਚਾਪ ਤਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਇਕ ਰਾਜ਼ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਮੁਨਮੁਨ ਮਿਥੁਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕੈਰੀਅਰ ਬਣਾ ਸਕੇ। ਮੁਨਮੁਨ ਇਕ ਉਸ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਇਹ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਸੀ। ਮੁਨਮੁਨ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਹਨ। ਮੁਨਮੁਨ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਜਥੇਦਾਰੀ ਬਾਸੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਚੰਦਨ ਬਾਸੂ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ਼ਕ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਬੜੀ ਭੇਦਭਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਮੁਨ ਦੇ ਪਤੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਮੁਨਮੁਨ ਦੇ ਇਲਾਜੇ ਤੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਖੋਰ ਜੋ ਵੀ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਮਾ ਇਕ ਧਨਾਤਮਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਐਲ-ਇਸ਼ਰਤ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਖਸ਼ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿ: ਵਰਮਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਸੈਕਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਸ ਕੋਲ ਕਾਫੀ ਮੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਕਿ ਮੁਨਮੁਨ ਬੰਬਈ ਵਿਚ ਕੀ

ਕਰਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰਨ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ 'ਸੋਦਾ' ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਤੱਕਦੀ ਹੋਵੇ।

ਮਿਥੁਨ ਨੇ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਤਕ ਵੀ ਕੱਢੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਵਾਕਫ਼ ਹੈ। ਮਿਥੁਨ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਤੇ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸਮਤ ਮੁਨਮੁਨ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਾਰੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮੁਨਮੁਨ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਮਿਥੁਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮਿਥੁਨ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਲਿਫਟ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅੱਗੇ ਉਸਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਰੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਰਵੀਨ ਬਾਬੀ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਕਰਕੇ। ਪਰਵੀਨ ਦੀਆਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮੁਨਮੁਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੀਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵੀਨ ਨੇ ਸਾਈਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਪਰ ਮਿਥੁਨ ਬਿਲਕੁਲ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬੜਾ ਚਾਲਬਾਜ਼ ਹੈ। ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਮੱਕਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਮੁਨਮੁਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਖਲਨਾਇਕ ਬਣ ਕੇ ਉਥਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਭੇਡ ਦੇ ਲਿਬਾਸ ਵਿਚ ਬਘਿਆੜ ਹੈ।

ਸਥਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਤੇ ਵਿਨੋਦ ਮਹਿਤਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਸ਼ਿਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਸਮੇ ਕੀ ਧਾਰ' ਵਿਚ।

ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਰਤੀ ਅਗਨੀ-ਹੋਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰੇ ਹੀ ਪੈਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਉਸ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੌਰਿਆਂ ਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਨਾਲ ਅਮਿਤਾਭ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਬੰਬਈ ਦਾ ਇਕ 'ਹੈਡਸਮ' ਕਰੋੜਪਤੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਾੜਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ—ਖੁਦਾ ਖੋਰ ਕਰੋ!

ਜੀਨਤ ਅਮਾਨ!

ਜੀਨੀ ਬੇਬੀ ਗਈ ਕਾਮ ਸੇ। ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਜੀਨੀ ਦਾ ਅਮਰੀਕਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਬਈ ਦਾ ਸੁਨੱਖਾ ਕਰੋੜਪਤੀ ਵੀ ਪਿੱਠ ਫੇਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜੀਨੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਵਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਲ,

ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੇ ਚਰਚੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੀਨੀ ਨੂੰ ਭਰ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਅਮਰੀਕਨ ਪਾਕਿਸ-ਤਾਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰੀਅਤ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰ ਬੀਵੀਆਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ। ਜੀਨੀ ਸੋਚੇ ਖਾਨ ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਬੀਵੀ ਬਣ ਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖ ਹੀ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਤੇ ਜੇ ਉਸ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਕੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਖੋਰ ਕਰੋ!

'ਕਮਲਾ' ਦੀ ਗਜ਼ਲ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਰਚਿਤ ਨਾਟ-ਕਾਰ ਵਿਜੇ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦੇ ਬਹੁਚਰਚਿਤ ਨਾਟਕ 'ਕਮਲਾ' ਦੀ ਹੀਰੋਇਨ ਬਣਨ ਤੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਉਛਲ ਪਈ ਸੀ। 'ਕਮਲਾ' ਮਰਦ ਦੇ ਹਕੂਮਤ ਭਰੇ ਸੁਭਾਅ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਰਹੀ ਔਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਸ਼ਬਾਨਾ ਦੇ ਨਾਲ

ਹਨ ਮਾਰਕ ਜੁਬੇਰ, ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ ਸੁਲਤਾ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਮਜ਼ਹਰ ਖਾਨ ਆਦਿ 'ਕਮਲਾ' ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਦਿਤਾ ਹੈ ਭੱਪੀ ਲਹਿਰੀ ਨੇ ਤੇ ਗਜ਼ਲ ਲਿਖੀ ਤੇ ਗਾਈ ਹੈ ਪੰਕਜ ਉਦਾਸ ਨੇ 'ਇਨਸਾਨੋਂ ਕੋ ਕਿਉਂ ਨੀਲਾਮ ਕਰਤੀ ਹੈ ਦੁਨੀਆਂ'।

ਮਹਿਬੂਬ ਸਟੂਡਿਓ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਬੀਏਟਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਪੰਕਜ ਨੇ ਇਹ ਗਜ਼ਲ ਗਾਈ ਤਾਂ ਸ਼ਬਾਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਗਿੱਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਖੁਦਾ ਖੋਰ ਕਰੋ!

ਏਸ਼ੀਆ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ

ਤੇ

ਅੱਜ ਹੀ ਪਹੁੰਚੋ

ਡਿਕਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮਿੰਟ ਪਹੁੰਚ ਗਈ

ਆਕਸਫੋਰਡ, ਸਟੈਂਡਰਡ, ਪੰਜਾਬੀ-ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀਆਂ ਜੰਤਰੀਆਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ

ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਪਮਿੰਟ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ—ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ—ਚਾਰ ਜਿਲਦਾਂ

ਜਸਵੰਤ ਕੰਵਲ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਾਵਲ — ਮੋੜਾ, ਚਰਚਿਤ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ', ਮੁਮਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲ

ਧਾਰਮਿਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸ਼ਿਪਮਿੰਟ - ਸਟੀਕਾਂ

ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨੀ

ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਕਵਿਤਾ—ਇਕੋ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਵਿਚ, ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਬਾਰੇ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਅਕਾਲੀ ਮੋਰਚਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

#201-2001 E. 36th Ave.(Victoria Dr.) Vancouver

Ph. 321-6360

ਬਾ: ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਦੀ 34ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮਨਾਈ
ਅਜ਼ਾਦ ਤੇ ਅਨੰਦ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਮੋਗਾ — ਮਹਾਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਤੇ ਉਘੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਏ ਬਾਬਾ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਦੀ 34ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਚੂਹੜਚੌਕ ਵਿਚ ਮਨਾਈ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭਾਵਭਿੰਨੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਾਬਾ ਰੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਐਮ. ਐਲ. ਏ. ਵੀ ਰਹੇ। ਬਰਸੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕੁਲ ਹਿੰਦ ਫਰੀਡਮ ਫਾਈਟਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰਿਥੀ ਸਿੰਘ ਅਜ਼ਾਦ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਭੀ ਪਧਰ ਉਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਘੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਲੀਡਰ ਅਤੇ 'ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ' ਦੇ ਸ਼ਿਪਾਦਕ ਸਾਥੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਔਰਤੂਨੀ ਸੁਰਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਥੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਵਖਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਨਸਰਾਂ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਅਮਨ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ।

ਸਾਥੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੁੱਟ ਪਾਉ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ 1947 ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੁੜ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਥੀ ਅਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 14 ਫਰਵਰੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਾਲਾ ਦਿਨ ਸੀ।

ਕਹਾਣੀ : “ਰਾਜ਼”

ਰਾਜ ਵਿਰਕ — ਡੈਲਟਾ ਬੀ.ਸੀ.

‘ਕਮਲ’ ਇਕ ਐਸਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਨ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਾਫੀ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਕਮਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ ਪਰ ਉਹ ਹਰ ਵਾਰੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਲ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ‘ਆਦਤ’ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਲਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕੁਝ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੇ ਇਥੇ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਸਦੀ ਸੋਹਣੀ ਬਣੀ ਸੋਹਣੀ ਸੀ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਉਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਤਾਂ ਅਜੇ 28 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ ਪਰ ਚਿੰਟੇ ਵਾਲ ਉਸਦੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਕ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਮਲ ਦੇ ਇਸ ਦਿਨ-ਬਦਿਨ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਵੀ ਨ ਲਭ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁਛਿਆ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਇਸ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਨ ਕੋਈ ਤਰਕੀਬ ਸੋਚਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗੇ। ਬਹੁਤ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਕਰਾਂ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਅਜੇਹਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਰੀ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਸੁਣਾਵੇ।

ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਦਫਤਰ ਕੁਝ ਜਲਦੀ ਆ ਗਿਆ। ਕਮਲ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਦਸ ਕੁ ਮਿੰਟ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਮਲ ਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਕੋਟ ਉਤਾਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਉਪਰ ਕੰਪ ਤੇ ਲਗੀ ਕਿੱਲੀ ਨਾਲ ਟੰਗ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਬਾਬੂ ਰੂਮ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ‘ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਸਦੇ ਕੋਟ ਵਿਚੋਂ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਕੱਢ ਲਈ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਈਕਲ ਚੁਕ ਕੇ ਸਿੱਧਾ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਤੇ ਗਿਆ।

ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਹਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਕੰਪ ਤੇ ਲਗੀ ਇਕ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਇਕ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਰਸ਼ ਤੇ ਖਿਲਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁੜੇ ਤੁੜੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇੰਨ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਫੀ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਇਕ ਪੇਪਰ ਚੁਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖੋਲ ਕੇ ਪੜਨ ਲੱਗਾ:—

ਅਸੀਂ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲ ਸਕੇ

ਹੁਣ ਖੁਦ ਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਣਾ।

ਇਸ ਚੰਦਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ

ਅਸਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਜਾਣਾ

ਰਾਤ ਹਨੇਰੀ ਢਲ ਜਾਵੇ ਜਦ

ਸੂਰਜ ਨਵਾਂ ਫਿਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵੇ।

ਕੀ ਕਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰਾਤ ਦੀਆਂ

ਨਹੀਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਭਾਤ ਦੀਆਂ।

ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਲਗੇ—ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕੁਝ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਹੋਰ ਪੇਪਰ ਚੁਕ ਕੇ ਦੇਖੇ, ਪੜ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਧੂਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਥੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਕਿਉਂ ਹਨ — ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲਗਾ — ਕਿਤੇ ਕਮਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਹਾਣੀ ਅਧੂਰੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਕਈ ਕੁਝ ਸੋਚਦਾ ਉਨ ਕੇ ਤੁਰਨ ਹੀ ਲੱਗਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਫਰਸ਼ ਤੇ ਖਿੰਡ ਗਏ। ਮੈਂ ਫੇਰ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪੇਪਰ ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਸੀ :—

ਜਾਨ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਬਲਜੀਤ,

ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਿਆਂ। ਕਿਨਾਂ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ। ਤੇਰੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਰੰਗ ਰੂਪ ਵਿਗੜ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਤੂੰ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਲਵੇਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਚਾਨ ਵੀ ਨਾ ਸਕੇਂ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਾਂਵੇਂ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਤੁਰੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਅਜ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਖੜਾ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਤੂੰ ਛੱਡ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਕਮਲ, ਰੰਗ ਰੂਪ ਤੋਂ ਚਾਹੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਤੇਰੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਬੜੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਪਰ ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਦਿਲੋਂ ਨ ਕੱਢ ਸਕਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਯਾਦ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨ, ਉਹ ਅਤੀ ਸੋਹਣੇ ਦਿਨ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਦਿਨ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦਿਨ, ਜਦ ਸਾਡੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਕੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਦੇਖਣਾ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇਕੇ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਮੈਂ ਅਜ ਵੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਸੰਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਲੁਕ ਤਿਪ ਕੇ ਮਿਲਣ ਲਗੇ। ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਪੀਂਘਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ। ਕਸਮਾਂ ਖਾਧੀਆਂ ਦੁਖ ਸੁਖ ਇਕਠਿਆਂ ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ। ਦਿਨ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ। ਫਿਰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਦਿਨ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੇ ਅਰਸੇ ਦਾ ਅੰਤਮ ਦਿਨ

ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਤੂੰ ਫਿਰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਮੈਂ ਉਸ ਸੁੰਨੀ ਸੜਕਵਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਤੂੰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਗਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੰਗਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਮੇਰੇ ਫਟੀਚਰ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਟੁੱਟੇ ਫੁੱਟੇ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਸਕੇਂਗੀ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਕਾਂਗ ਨੇ ਇਹ ਖਿਆਲ ਅਲੋਪ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਤੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਰਹੇ ਸਨ “ਕਮਲ! ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੇਰਨਤ ਕਰਾਂਗੇ ਅਤੇ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਪਿਆਰ ਹੀ ਪਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਛੁੱਟੀਆਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ। ਕਾਲਜ ਫਿਰ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ। ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹਸ ਕੇ ਬੋਲੀ ਸੀ। ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਬੁਲਾਕੇ ਆਪਣੀ ਸਹੇਲੀਆਂ ਵਿਚ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਇੰਝ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਬੜਾ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ। ਝੂਠਾ ਜਿਹਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਹੋ ਜਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈਂ। ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਚਰਚੇ ਸਾਰੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਮ ਸਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਥਮ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਬੜੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਗਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਬੇਰੁਖੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲਭਣ ਦੀ। ਤੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਨਜ਼ਰ ਚੁਰਾ ਲਈ। ਕਈ ਗਾਰ ਸੋਚਿਆ ਤੇਰੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਲਵਾਂ ਪਰ ਇਕ ਅਨਜਾਣਾ ਜਿਹਾ ਡਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆ ਖਲੋਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਰੁਸਵਾਈ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਖਤ ਲਿਖਿਆ। ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਜਵਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇਵੇਂਗੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਤੇਰਾ ਖਤ ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਇਕ ਸਹੇਲੀ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲ ਵੀ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਖਤ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰੁੱਖ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿਤਾ। ਇਕ ਅਜੇਹਾ ‘ਰਾਜ਼’ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਲਭ ਸਕਿਆ ਹਾਂ।

ਤੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ “ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਕਮਲ! ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਖਤ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਲਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਬੜਾ ਬੇਚੈਨ ਹੋਵੇਂਗਾ — ਮੈਂ ਤੈਥੋਂ ਦੂਰ ਦੂਰ ਇਸ ਲਈ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਵੇਂ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਬਣਾ ਲਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਤੂੰ ਬੇਵਫਾ ਕਹਿ ਭਾਂਵੇਂ ਹਰਜਾਈ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦੇਵੀ — ਬਲਜੀਤ

ਉਹ ਖਤ ਅਤੇ ਅਜ ਦਾ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਇਸ ਰਾਜ਼ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਆਪ ਵੀ ਗੁਆ ਦਿਤਾ।

ਮੈਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਅਸਲੀ ਕਾਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਾਂ। ਤੇਰੀ ਪਿਆਰੀ ਸਹੇਲੀ ਸੁਖਵੰਤ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕੋਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜੋ ਤੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲੁਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ — ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਬੜਾ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲਗਾ। ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਚੁਗਲੀ ਮੇਰਾ ਚੇਹਰਾ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਘੁਮਣਘੇਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੂੰ ਸਦਾ ਹਸਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਉਹ ਹਾਸਾ ਸਦਾ ਨਕਲੀ ਜਿਹਾ ਲਗਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੇਰੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਓਹਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦਰਦ ਛੁਪੇ ਪਏ ਸਨ। ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਮਿਠੇ ਮਿਠੇ ਭੁਲੇਖੇ ਖਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਜਦ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਂਗੀ। ਜਦ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਬੇਚੈਨ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕ ਰਹੀ ਹੋਵੇਂਗੀ।

ਦਿਨ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦੋਵੇਂ ਲਮੇ ਲਮੇ ਹੋ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੀ ਦੁਆਰਾ ਘਟ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਚੁਗਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਹੋਕੇ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋਰ ਬੀਤ ਸਕਿਆ।

ਕਿਵੇਂ ਭੁਲੇਗਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਜਦ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ

ਮਿਲਣ ਆਈ ਸੀ। “ਕਮਲ! ਤੇਰਾ ਤਾ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੈ। ਤੂੰ ਤੇ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਆਵੇਂਗਾ” ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੂੰ ਸੁਣ ਵੀ ਲਏ ਹੋਏ ਬੜੀ ਮਧਮ ਜਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਹੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ “ਤੂੰ ਭੁਲਾਵੇਂਗੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਂਗਾ” — “ਕਮਲ! ਰੱਬ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਤਰੱਕੀ ਬਖਸ਼ੇ, ਤੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਸਦਾ ਰਹੇਂ” ਤੂੰ ਗੱਲ ਬਦਲ ਦਿਤੀ ਸੀ — “ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਤੂੰ ਹੈਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਤੂੰ ਹੈਂ” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਤੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ “ਤੂੰ ਰੋ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ ਹੈਂ ਕਮਲ” — “ਬਚਪਣ ਤੋਂ ਹੀ ਰੋਣ ਦੀ ਕੁਝ ਆਦਤ ਜਹੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ” ਭਰੇ ਗਲੇ ਵਿਚੋਂ ਧੌਕੇ ਦੇਕੇ ਮਸਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੱਢੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਤੇਰੀਆਂ ਸੁਰਮਈ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਕੁਝ ਅਥਰੂ ਤੇਰੀਆਂ ਸੰਧੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਦੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਪਰਤੀ ਵਿਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਸਨ — “ਬਲਜੀਤ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਸਦੀ?” ਮੈਂ ਪੁਛਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤੂੰ “ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰੋਂ ਕਹਿ ਕੇ ਦੌੜ ਗਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਖੜਾ ਖੜਾ ਤੈਨੂੰ ਜਾਂਦੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਰੋਕਣਾ ਚਾਹਿਆ ਪਰ ਰੋਕ ਨ ਸਕਿਆ।

ਤੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਈਕਲ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਵਿਥ ਹੋਰ ਵਧ ਗਈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਘੰਟੇ, ਦਿਨ, ਹਫ਼ਤੇ, ਮਹੀਨੇ ਬੀਤਦੇ ਗਏ। ਤੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਕਾਲਜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਜਾ ਕੇ ਪਰਤ ਆਇਆ ਪਰ ਤੂੰ ਨ ਮਿਲੀ — ਹਾਰ ਕੇ ਸੁਖਵੰਤ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ — ਪਤਾ ਲਗਾ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਗਏ ਸੀ।

ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੁੰਨੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵੱਡ ਵੱਡ ਖਾਂਦੀਆਂ ਸਨ — ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਅਜੇਹੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਲ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਭੜਬੇ ਵਾਂਗ ਜਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਹੜੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜੋ ਤੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਗਈ ਅੱਜ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬੁਝਾਰਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ — ਪਰ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦਸ ਨ ਸਕੀ — ਇਹ ਦਿਲ ਅੱਜ ਵੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤੜਫਦਾ ਹੈ — ਖੁਸ਼ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਂਗੀ ਇਹ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ — ਤੂੰ ਜਿਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਹੋਵੇਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਜਾਵੇਂ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦੇ ਤਪਦੇ ਰੋਗਸਤਾਨ ਨੂੰ ਬੜੀ ਠੰਡ ਪਹੁੰਚੇਗੀ।

ਤੇਰਾ ਕਮਲ

ਖਤ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਜੰਮ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ — ਮੈਂ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਚੁੱਪ ਮੇਰੇ ਚੇਹਰੇ ਤੇ ਛਾਅ ਗਈ — ਕਮਲ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗਲ ਜਾਣ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਜਹੀ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ‘ਰਾਜ਼’ ਜਾਣਕੇ ਜੋ ਮੈਂ ਕੁਝ ਚੈਨ ਜਿਹਾ ਅਨਭਵ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਮਲ ਜੋ ਇਕ ‘ਰਾਜ਼’ ਨੂੰ ਲਭਦਾ ਲਭਦਾ ਆਪਣਾ ਆਪ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀ ਕੁ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲੇਗੀ ਉਸ ‘ਰਾਜ਼’ ਨੂੰ ਲਭ ਕੇ।

ਇਸ਼ਕ ਠੋਕਰ ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜਗਜੀਤ ਜ਼ੀਰਵੀ, ਡੌਲੀ ਦੀਆਂ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ

ਗੁਰਚਰਨ ਰਾਮਪੁਰੀ ਦੀਆਂ
ਗਜ਼ਲਾਂ/ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਕੈਸਟ ਟੇਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਟੋਰਾਂ
ਤੋਂ ਲਵੋ :

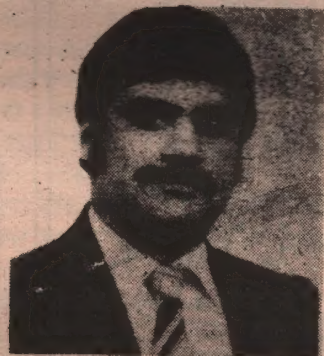
ਅੰਬੀਕਾ ਟੂਡਜ਼ — ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਡਰਾਈਵ, ਵੈਨਕੂਵਰ
ਮਾਨ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਐਂਡ ਫੋਨੋ ਸਟੁਡੀਓ — ਮੇਨ ਸਟਰੀਟ, ਵੈਨਕੂਵਰ

ਫੌਜੀ ਹਾਕਮ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਰਕੇ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਹਿੰਤ ਪੂਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ — ਹਸੀਨਾ

ਵਾਕਾ — ਅਵਾਮੀ ਲੀਗ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਵਾਜਿਦ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਧਰਮ ਦੀ ਆੜ’ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮੰਤਵ ਅਤੇ ਹਿੰਤ ਕੁਚੱਲਪੁਟੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਚਿਟਾਗਾਂਗ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਉਪ ਜ਼ਿਲਾ ਹਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਂਅ ਉਤੇ ਉਹ (ਫੌਜੀ ਹਾਕਮ) ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਹਿੰਤ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਂਦਿਆਂ ਕਿ “ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਾਸਤਿਕਪੁਣਾ” ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਸ਼ੇਖ ਹਸੀਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਵਾਮੀ ਲੀਗ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾਸਤਿਕ ਨਹੀਂ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ

ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ B.A.L.L.B. (Pb.U.)
(ਸਾਬਕਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈਕੋਰਟ)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਨੋਟਰੀ ਪਬਲਿਕ ਦੇ ਆਮ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ :—

- ਘਰ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖ਼ੀਦਤ, ਵੇਚਣ ਲਈ ਜਾਂ ਮੋਰਗੇਜ਼ ਲੈਣ, ਦੇਣ ਜਾਂ ਕੈਂਸਲ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾਉਣੀ
- ਵਸੀਅਤ, ਮੁਖਤਿਆਰਨਾਮੇ, ਐਂਟੀਡੇਵਿਟ, ਡੈਕਲਾਰੇਸ਼ਨ, ਐਗਰੀਮੈਂਟ, ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਗਿਝੇਦਾਰਾਂ ਲਈ “ਰਾਹਦਾਰੀ”
- ਪਾਸਪੋਰਟ ਨਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ

ਅਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ

ਦੇ ਆਮ ਮਸਲੇ ਤੇ ਇੰਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲ ਬੋਰਡ ਦੇ ਕੇਸ ਲੜਨ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ

7-4857 Kingsway (Opp. Sears)

Burnaby, B.C. V5H 2C8

PHONE—Off. 433-8366

Res. 324-4160

ਸਮਾਂ : ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੱਕ
(ਦਫਤਰ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ)

TOTAL COLLISION

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰ ਮੁਰੰਮਤ(Repair)
ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਆਟੋ ਬਾਡੀ (Auto Body)
ਦਾ, ਜਾਂ ਕਾਰ ਪੇਂਟ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਉਣ
ਲਈ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਫੋਨ ਕਰੋ

OPEN 24 Hours

TOTAL COLLISION

1023, 20th Ave. Prince George, B.C. Ph. (604)562 - 1424

BOBBY Manager

BUY DIRECT FROM IMPORTER

SUPER *Specials*

7 W. Hastings, Vancouver, B.C.

PH: (604) 685-7050

★ EXTRA JUMBO SIZE ★ LIGHTWEIGHT
★ DURABLE ★ SECURITY

3 PCE. LUGGAGE SET

Choice from
2 different sets

ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਮਤ
32" Reg. \$59.95
30" Reg. \$49.95
28" Reg. \$39.95

ਹੁਣ ਤਿੰਨੇ
\$99.95

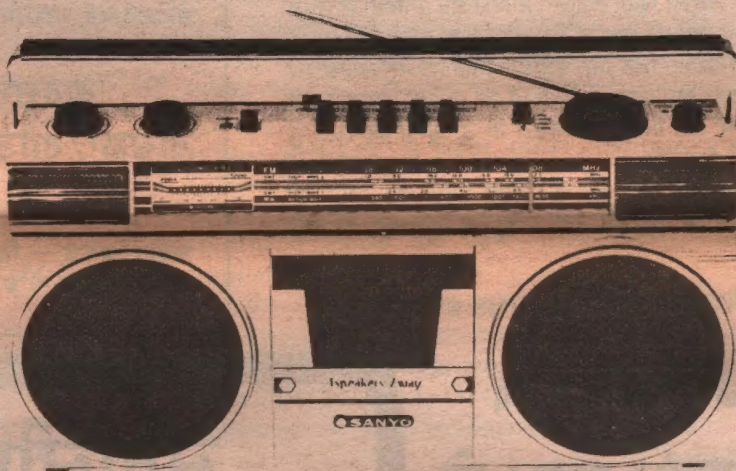
All these units are good for all countries play indoor or out-door 110/220V

SANYO

M9810

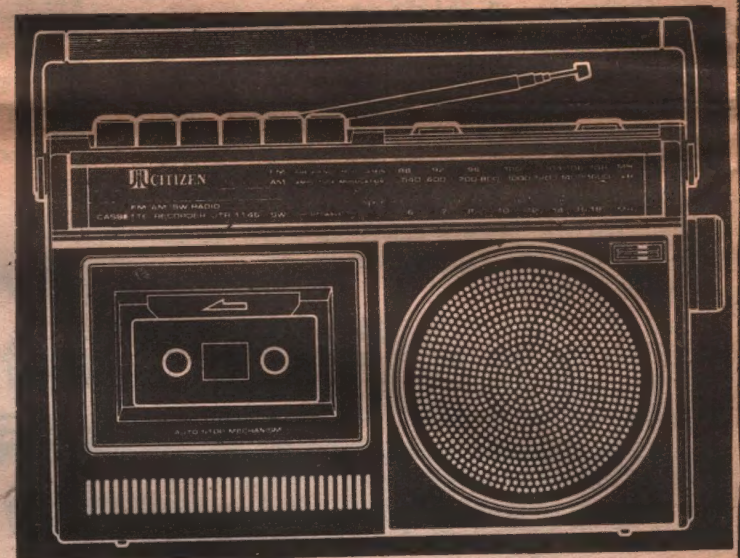
Multi Voltage
AM/FM Shortwave stereo cassette
Twm 2-way speaker system
5-Led Vu sound level meter

\$99.95

COMPARE OUR PRICES

Citizen Radio Cassette tape recorder AM/FM/SW

\$54.95

Dual Voltage PORTABLE CASSETTE RECORDER

operates on AC110/220 Volt
house current or 4 "C" cell
batteries (NOT INCLUDED)

OUR LOW PRICE **\$64.95**

Prosonic

4 Band stereo Radio
Cassette Recorder Portable Power
Pack AM/FM-MPX/SW1/SW2

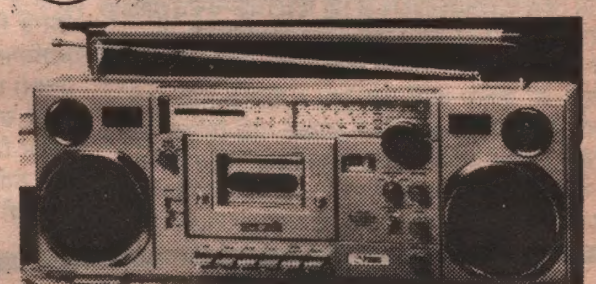

\$129.95

For use in India
we sell presses, blenders,
grinders and many
other household things

We whole-sale
luggage, blank tapes,
jewellery, watches
and kitchenware

Prosonic

Slim design 4 band
stereo radio cassette recorder
2 way-4 speaker AM/FM/SW1/SW2

\$149.95

**SHALIMAR GIFTS
LTD. & LONDON
LOAN PAWNBROKERS
LTD.**

PH: (604) 685-7050
7 West Hastings, Vancouver, B.C. V6B 1G4

NOW TWO LOCATIONS TO SERVE YOU
**CANADIAN
SURPLUS**

OPEN SUNDAY
11.00 to 5.00 P.M.

19535 Fraser Hwy., Surrey, B.c. Ph. 530-1211